

คู่มือ

ระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส
ที่ปัญหาที่มีความซับซ้อนในประเทศไทย

จัดทำโดย...มูลนิธิศูนย์วิจัยและติดตามความเป็นธรรมทางสุขภาพ
สนับสนุนโดย...กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ชื่อหนังสือ

คู่มือระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหาความซ้ำซ้อน
ในประเทศไทย

บรรณาธิการ	ศ.ดร.นพ. ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย
ที่ปรึกษา	ผศ.โสภา อ่อนโอภาส • นางอรนุช ชัยชาญ
ผู้เขียน	ผศ.ดร.พุดตาน พันธุ์เณร • ผศ.ดร.วินัย วงษ์ไทย นายอดิพันธ์ สุวัฒน์เมฆินทร์ • นางสาวชัยฎิกา สุวรรณิน
ผู้ประสานงาน	นางสาวมาริษา ตริตารา • นายณรงค์ศักดิ์ สมจรรย์ นางสาวละอองดาว โฉมสี • นายวรุตม์ มุขแจ้ง

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

คู่มือระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหาความซ้ำซ้อนใน
ประเทศไทย. -- พิษณุโลก : มูลนิธิศูนย์วิจัยและติดตามความเป็น
ธรรมทางสุขภาพ, 2566. 73 หน้า.

1. เด็กด้วยโอกาส. I. พุดตาน พันธุ์เณร. II. ชื่อเรื่อง

362.7

ISBN (e-book) 978-616-93649-4-8

สนับสนุนโดย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

จัดพิมพ์และเผยแพร่ มูลนิธิศูนย์วิจัยและติดตามความเป็นธรรมทางสุขภาพ

พิมพ์ครั้งแรก มกราคม 2566

บทนำ

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการจัดระบบสวัสดิการขั้นพื้นฐานในการให้การดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสในกรณีที่มีปัญหาที่มีความซับซ้อนที่เหมาะสมกับประเทศไทย ภายใต้โครงการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์เพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสในกรณีที่ปัญหาที่มีความซับซ้อน ที่ดำเนินการจากการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมในประเทศและต่างประเทศ ลงพื้นที่ศึกษาระบบงานและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน สังเคราะห์แผนภูมิผังงาน (flowchart) ที่บูรณาการระบบงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ปัญหาที่มีความซับซ้อนของเด็กเป็นฐานการดำเนินงานรายการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นพบปัญหาจนสามารถยุติการให้สวัสดิการได้ คู่มือได้มีการเสนอระบบรหัสจำแนกปัญหาที่เด็กและเยาวชนด้วยโอกาสพบตลอดช่วงวัยและระบบรหัสสวัสดิการหรือสิ่งแทรกแซงที่เด็กและเยาวชนสมควรได้รับ เพื่อสามารถจัดการข้อมูลที่มีความซับซ้อนและต่อเนื่องตลอดช่วงวัยของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นฐานการทำงานระยะยาว คู่มือนี้ได้ครอบคลุมถึงการทดสอบแนวคิดปัญหาที่มีความซับซ้อนตลอดช่วงวัย โดยทดลองแปลงข้อมูลกรณีศึกษาการช่วยเหลือสวัสดิการเด็กรายการนี้ที่มีปัญหาซับซ้อน สร้างแฟ้มข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หา รูปแบบของปัญหาด้านต่างๆ ที่มักพบร่วมกันในเด็กแต่ละคน นำเสนอผลการศึกษาทุกๆ องค์ประกอบนี้ ในที่ประชุมผู้เกี่ยวข้องในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง รวมทั้งผู้วางแผนนโยบายจากหน่วยงานต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จนถึงสุดท้ายปรับปรุงผลการศึกษา ตามข้อวิพากษ์ที่ได้จากที่ประชุมต่างๆ จนสรุปเป็นคู่มือฉบับนี้

คู่มือฉบับนี้เริ่มจากการทำให้ทุกคนเข้าใจและมองสถานการณ์ของ ปัญหาเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอระบบการ ดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่มีปัญหาซับซ้อนในประเทศไทยที่ประกอบ ไปด้วย 11 ขั้นตอนสำคัญ ตั้งแต่การได้รับการแจ้งเหตุ การพิจารณาความ ซ้ำซ้อนของเด็กและเยาวชนเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการให้การช่วยเหลือใน รูปแบบการจัดการรายกรณี จนกระทั่งถึงการยุติการให้บริการ และ ข้อเสนอแนะในอนาคตในเรื่องศูนย์ข้อมูลการเบิกจ่าย การจ่ายเงินทั้งก่อน และหลังการให้บริการโดยหน่วยจ่ายเงิน ที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของ ความรุนแรงที่ต่างกันควรได้รับทรัพยากรที่ต่างกัน ในส่วนถัดไปได้อธิบายถึง แนวทางการจัดเก็บข้อมูล การประเมินปัญหา การจัดสวัสดิการให้เด็กและ เยาวชนด้วยโอกาส บทบาทของผู้จัดการรายกรณี และแนวทางการพัฒนา ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ไม่มากนัก ้น้อยกับผู้ที่ให้การดูแลและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส โดยเฉพาะใน ส่วนของผู้จัดการรายกรณี หากมีข้อผิดพลาดหรือข้อเสนอแนะประการใด ขอให้ส่งความคิดเห็นกลับมา เพื่อเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 ระบบสวัสดิการขั้นพื้นฐานของการให้การดูแลเด็กและ เยาวชนด้วยโอกาส ในกรณีที่. ปัญหาที่มีความซ้ำซ้อนที่ เหมาะสมกับประเทศไทย	1
บทที่ 2 ระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหา ความซ้ำซ้อนในประเทศไทย	9
ขั้นตอน 1 การรับแจ้งเหตุ	11
ขั้นตอน 2 การคัดกรองและส่งต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	11
ขั้นตอน 3 กำหนดทีมสหวิชาชีพ	13
ขั้นตอน 4 สืบค้นข้อเท็จจริง	16
ขั้นตอน 5 ประเมินปัญหา/ประเมินความต้องการ	17
ขั้นตอน 6 วางแผนดูแล (Care Plan) และให้บริการ	19
ขั้นตอน 7 ติดตามและประเมินผล	20
ขั้นตอน 8 ประเมินปัญหาภายหลังให้บริการ	21
ขั้นตอน 9 ยุติการให้บริการ	21
ขั้นตอน 10 ส่งข้อมูลให้ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเบิกจ่าย (Data Center)	22
ขั้นตอน 11 ส่งข้อมูลให้หน่วยจ่ายเงิน (จ่ายให้กับ CM)	22

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 การจัดเก็บข้อมูล	23
ข้อมูลส่วนบุคคล	24
ปัญหาของเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส	24
สวัสดิการสำหรับเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส	25
ทีมสหวิชาชีพ	25
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 4 การประเมินปัญหาเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส	27
บทที่ 5 การจัดสวัสดิการ สำหรับเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส	33
สวัสดิการด้านการศึกษา	34
สวัสดิการด้านสังคมและเศรษฐกิจ	35
สวัสดิการด้านสุขภาพ	37
บทที่ 6 ผู้จัดการรายกรณี และทีมสหวิชาชีพ	39
ความหมายของผู้จัดการรายกรณี	39
บทบาทของผู้จัดการรายกรณี	40
ทักษะที่สำคัญของผู้จัดการรายกรณี	40
การทำงานในลักษณะทีมสหวิชาชีพ	42
ขั้นตอนการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพ	43
บทที่ 7 ระบบสารสนเทศเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชน ด้วยโอกาส	47
บรรณานุกรม	69

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
1	อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 -14 ปี และอายุ 15 – 19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10 -14 ปี และอายุ 15 – 19 ปี ต่อ 1,000 คน	5
2	แสดงจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2561	7

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนเด็กและเยาวชนพิการในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2563	2
2	อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 – 14 ปี และอายุ 15 – 19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10 – 14 ปี และ 15 – 19 ปี ต่อ 1,000 คน	5

บทที่ 1

สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส

ปัญหาเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสมีหลากหลายกลุ่มยังมีความซับซ้อนยังเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาเป็นด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ ปัญหาความด้วยโอกาสของเด็กในประเทศไทยยังเป็นเรื่องที่ต้องต้องการการแก้ไขและดูแลอย่างต่อเนื่องทั้งในกลุ่มเด็กพิการ แม่วิัยรุ่น เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น

ปัญหาเด็กวัยเรียน แม้ว่าประเทศไทยกำหนดให้เด็กทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเวลา 15 ปี โดยเริ่มจากระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กอายุ 3 – 5 ปี ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาอีกประมาณ 1 ใน 6 ของจำนวนเด็กกว่า 9 แสนคน รวมทั้งปัญหานักเรียนที่ออกกลางคันยังมีอยู่บ้าง โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเหตุผลทั่วไป จะเป็นเพราะปัญหาความยากจนและการอพยพตามผู้ปกครอง^[1] ปีพ.ศ. 2561 ธนาคารโลกได้รายงานจำนวนปีเฉลี่ยของการเข้าเรียนในระบบโรงเรียนของคนไทยที่ประมาณ 12.4 ปี แต่ถ้าประเมินจากคุณภาพการเรียนรู้อบรมด้วย การเข้าเรียนหนังสือของเด็กไทยจะเหลือเพียง 8.6 ปี เท่านั้น^[2] ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาคุณภาพการศึกษาของประเทศที่ต้องปรับปรุง เช่นเดียวกับผลคะแนน O-Net ของนักเรียนไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ยังคงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศประจำปีการศึกษา 2563 จากการสอบ 8 วิชา พบว่าคะแนนเฉลี่ยในวิชาหลัก นักเรียนไทยยังคงทำคะแนนได้ไม่ถึงร้อยละ 50 ในขณะที่โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และทักษะการอ่าน พบว่า เด็กไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ที่เข้าร่วมโครงการทุกประเทศ ยกเว้นประเทศอินโดนีเซีย^[3]

ผู้พิการ ในประเทศไทยที่มีบัตรคนพิการปีพ.ศ. 2564 จำนวนทั้งสิ้น 2,102,384 คน คิดเป็นร้อยละ 3.17 ของประชากรทั่วประเทศ เด็กพิการในช่วงอายุ 0-5 ปี ส่วนใหญ่มีความพิการทางสติปัญญาจำนวน 3,241 คน ลำดับถัดมาได้แก่ พิการซ้อนจำนวน 2,976 คน และพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายจำนวน 2,946 คน ส่วนเด็กในช่วงอายุ 6 – 14 ปี ส่วนใหญ่มีความพิการทางสติปัญญาจำนวน 19,317 คน พิการซ้อนจำนวน 14,961 คน และพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายจำนวน 12,551 คน ส่วนกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 15 – 21 ปี พิการทางสติปัญญาจำนวน 23,301 คน พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายจำนวน 15,237 คน และพิการซ้อนจำนวน 14,711 คน

ตาราง 1 จำนวนเด็กและเยาวชนพิการในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2564

ประเภทความพิการ	ปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี)	วัยเรียน (อายุ 6-14 ปี)	วัยรุ่น (อายุ 15-21 ปี)
ทางการเห็น	229	1,718	2,767
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	888	4,782	5,753
ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	2,946	12,551	15,237
ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	35	600	1,238
ทางสติปัญญา	3,241	19,317	23,301
ทางการเรียนรู้	63	4,484	5,136
ทางออสทิสติก	1,145	8,458	4,555
พิการซ้อน	2,976	14,961	14,711
ไม่ระบุประเภทความพิการ	0	8	63
รวม	11,523	66,879	72,761

ที่มา: รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย, กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พม.)

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564

จากเวทีการประชุมเครือข่ายองค์กรด้านเด็กและเยาวชน 30 องค์กร เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2562 มีรายงานว่าเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีก่อคดีเข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมากกว่า 30,000 คนต่อปี เกือบครึ่งหนึ่งเป็นคดียาเสพติด ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน อีกเกือบหมื่นคนต่อปี เด็กและเยาวชนติดยาเสพติด 30,000 คนต่อปี มีนักดื่มหน้าใหม่ 250,000 คนต่อปี เสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุปีละ 2,510 คน เล่นการพนัน 3.6 ล้านคนต่อปี รวมทั้งในรอบปี พ.ศ. 2562 มีข่าวความรุนแรงทางเพศในเด็กและเยาวชนกว่า 317 ข่าว ตลอดจนสถิติการท้องก่อนวัยอันควรที่สูงเป็นอันดับสองของอาเซียน และเด็กใช้เวลากับหน้าจอ 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์^[4] เช่นเดียวกับรายงานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่พบว่าประเทศไทยมีเด็กด้อยโอกาสไม่ต่ำกว่า 5 ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กยากจน เด็กหลายชาติพันธุ์ที่ยังไม่ขึ้นทะเบียนสิทธิด้านสาธารณสุข และเด็กที่มีความพิการทางสติปัญญาและออทิสติก เป็นลำดับถัดมา^[5]

นอกจากนี้ผลสำรวจดัชนีชี้วัดความปลอดภัยบนสื่อออนไลน์สำหรับเด็ก (COSI ; Child Online Safety Index) พบว่า เด็กไทยมีโอกาสเผชิญกับอันตรายต่าง ๆ บนโลกออนไลน์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การรังแกออนไลน์, การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่มีความรู้, ความเสี่ยงจากการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม, ความเสี่ยงจากการพบคนแปลกหน้า, การถูกคุกคามในโลกโซเชียล รวมไปถึงความเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียง ซึ่งร้อยละ 48 แสดงว่าเด็กไทยเคยเกี่ยวข้องกับการรังแกบนโลกออนไลน์ และร้อยละ 41 ของเด็กไทยเคยถูกรังแกบนโลกออนไลน์ โดยเด็กผู้ชายรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการรังแกออนไลน์มากกว่าเด็กผู้หญิง^[6] เช่นเดียวกับปัญหาเกี่ยวกับการเล่นการพนันของเด็กและเยาวชน จากการสุ่มตัวอย่างสำรวจเพื่อศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทยของประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 44,050 ตัวอย่างในปี พ.ศ. 2562 พบกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชน (อายุ 15 – 25 ปี) ร้อยละ 58.2 หรือประมาณการเท่ากับเด็กและเยาวชนจำนวน 5,507,296 คนเคยเล่นการพนัน โดยแบ่งเป็นเด็ก (อายุ 15-18 ปี) จำนวน 1,170,296 คน และเยาวชน (อายุ 19-25 ปี) จำนวน

4,336,535 คน^[7] โดยเหตุผลที่เล่นการพนันคือ เป็นการเสี่ยงโชค/อยากลองอยากได้เงิน เล่นตามคนใกล้ชิด และมีคนชักชวน นอกเหนือจากนั้น การสำรวจพบว่าเด็กและเยาวชนถึงร้อยละ 94.2 เติบโตภายใต้สังคมที่แวดล้อมไปด้วยผู้เล่นพนัน ทั้งพ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อนสนิทซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีผลโดยตรงในการชักนำเด็กและเยาวชนเข้าสู่การเล่นการพนัน

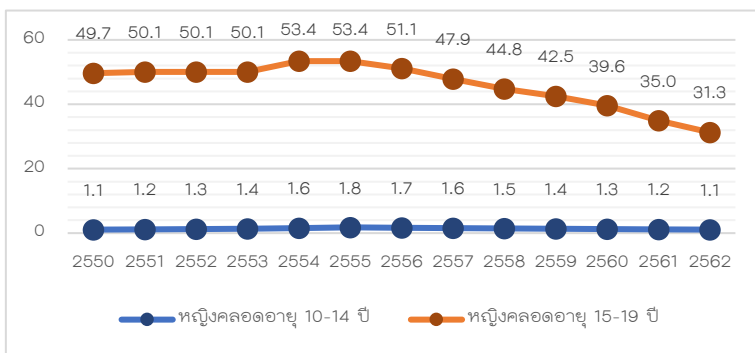
แม่วัยรุ่น ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงในประเทศไทย จากรายงานภาวะสังคมไทยของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไตรมาส 3 ปี พ.ศ. 2563 พบว่าแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่เมื่อตั้งครรภ์ จะหยุดเรียนหรือเลิกเรียนกลางคัน หากดูตามการจบการศึกษาพบว่าแม่วัยรุ่น 130 คนต่อประชากร 1,000 คนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสูงกว่าระดับค่าเฉลี่ยที่ 23 คนต่อประชากร 1,000 คน ส่วนแม่วัยรุ่นที่จบการศึกษาระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายมีจำนวน 54 คน และ 12 คนต่อประชากร 1,000 คนตามลำดับ^[8] ซึ่งระดับการศึกษามีผลต่อรายได้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้นเมื่อแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเมื่อคลอดบุตรก็จะทำให้มีรายได้ไม่พอจ่ายและไม่สามารถให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสมได้ ประกอบการแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวยากจน ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือก็จะมีคามซับซ้อนขึ้น รวมถึงปัญหาสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับแม่วัยรุ่น เช่น ภาวะเสี่ยงในการตั้งครรภ์เนื่องจากอายุน้อย ภาวะเครียดซึมเศร้าหลังคลอดและปัญหาของบุตรที่เกิดจากแม่วัยรุ่น ที่อาจเสียชีวิตในครรภ์หรือเกิดมามีน้ำหนักน้อย (น้อยกว่า 2,500 กรัม) กลายเป็นปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ตามมาเช่น การพัฒนาการที่ไม่สมวัย หรือมีภาวะทุพโภชนา เป็นต้น

อัตราการคลอดในวัยรุ่นมีอัตราเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2555 โดยอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 – 19 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน เพิ่มขึ้นจาก 49.7 เป็น 53.4 ส่วนอัตราการคลอดในเด็กอายุ 10 – 14 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 10 – 14 ปี 1,000 คน เพิ่มขึ้นจาก 1.1 ต่อพัน เป็น 1.8 ต่อพัน^[9] หลังจากนั้นอัตราการคลอดในเด็กทั้ง 2 กลุ่มอายุลดลงเรื่อย ๆ

ตารางที่ 2 อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 – 14 และอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปีและ 15-19 ปี ต่อ 1,000 คน

ปี พ.ศ.	จำนวน หญิง คลอด อายุ 10- 14 ปี	จำนวน ประชากร หญิงอายุ 10-14 ปี ทั้งหมด	อัตรา : 1,000 (อายุ 10- 14 ปี)	จำนวน หญิงคลอด อายุ 15-19 ปี	จำนวน ประชากร หญิงอายุ 15-19 ปี ทั้งหมด	อัตรา : 1,000 (อายุ 15-19 ปี)
2550	2,654	2,395,156	1.1	116,086	2,333,403	49.7
2551	2,745	2,384,707	1.2	118,921	2,371,583	50.1
2552	2,928	2,339,177	1.3	119,828	2,390,695	50.1
2553	3,074	2,272,697	1.4	120,115	2,399,446	50.1
2554	3,417	2,196,350	1.6	128,763	2,413,063	53.4
2555	3,710	2,096,028	1.8	128,493	2,404,152	53.4
2556	3,415	2,026,493	1.7	121,960	2,386,492	51.1
2557	3,213	1,991,041	1.6	112,278	2,342,738	47.9
2558	2,988	1,963,728	1.5	101,301	2,262,832	44.8
2559	2,746	1,941,436	1.4	91,838	2,162,983	42.5
2560	2,559	1,942,522	1.3	82,019	2,072,138	39.6
2561	2,385	1,943,238	1.2	70,181	2,003,012	35.0
2562	2,180	1,933,318	1.1	61,651	1,971,371	31.3

รูปที่ 1 อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี และ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปีและ 15-19 ปี ต่อ 1,000 คน

ที่มา สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561, สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

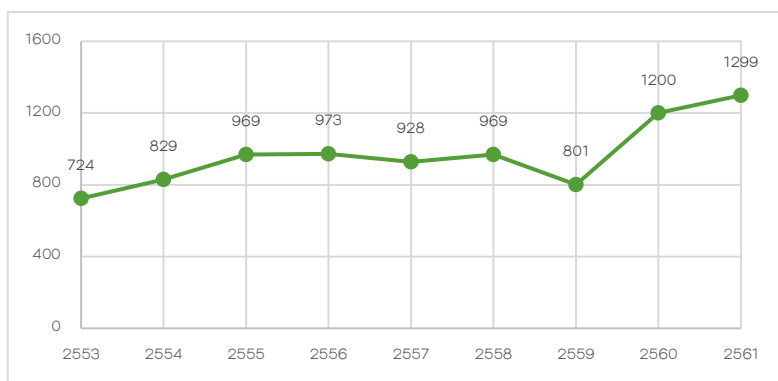
ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและความรุนแรงในครอบครัว

นอกจากนี้ จากรายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553 ถึง 2562 จากจำนวน 724 เหตุการณ์เป็น 1,532 เหตุการณ์โดยตลอด 10 ปี มีเหตุการณ์ความรุนแรงรวมทั้งสิ้น 10,224 เหตุการณ์^[10] ข้อมูลศูนย์พึ่งได้ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าในปีพ.ศ. 2562 มีผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนทั้งสิ้น 15,797 ราย เป็นเด็กและเยาวชน (0 - ไม่เกิน 20 ปี) มาขอรับบริการที่ศูนย์พึ่งได้จำนวน 6,851 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.37

ส่วนข้อมูลศูนย์ช่วยเหลือสังคม (social assistance center) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ ที่ขอรับบริการจากศูนย์ช่วยเหลือสังคม ในระหว่างวันที่ 1 มกราคมถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ที่ถูกกระทำความรุนแรงทั้งภายในและภายนอก

ครอบครัว รวมจำนวน 2,696 ราย โดยเป็นความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 1,826 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.73 ของความรุนแรงที่ศูนย์ฯ ดำเนินการ และเป็นความรุนแรงนอกครอบครัว จำนวน 870 รายคิดเป็นร้อยละ 32.27 มีเด็กและเยาวชนจำนวน 882 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.30 ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยจำแนกประเภทการถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว คือ ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 629 ราย รองลงมาคือ ถูกล่วงละเมิดทางเพศ จำนวน 153 ราย ทารกถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ จำนวน 68 ราย และถูกลวนลาม กระทำอนาจาร จำนวน 32 ราย^[11]

รูปที่ 2 แสดงจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2561

ที่มา: รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัวสำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2561

ในด้านปัญหาความรุนแรงทางเพศในไทย มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ได้รวบรวมข่าวจากหนังสือ 13 ฉบับในปี พ.ศ. 2560 พบว่ามีข่าวความรุนแรงทางเพศจำนวน 317 ข่าว พบว่าร้อยละ 60.6 ของเหยื่อผู้ถูกกระทำเป็นเด็กและเยาวชนอายุ 5 – 20 ปี และส่วนใหญ่เป็นคนที่รู้จักคุ้นเคยและเป็นบุคคลในครอบครัวกว่าร้อยละ 53 รองลงมาเป็นคนแปลกหน้า และคนรู้จักผ่านโซเชียล ตามลำดับ สำหรับอายุของผู้ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศน้อยสุดคือ 5 ปี ส่วนผู้กระทำความรุนแรงทางเพศอายุน้อยสุด 12 ปี^[12]

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการพิจารณาสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างแยกส่วนตามประเด็นปัญหา อย่างไรก็ตามจากข้อค้นพบและความจริงมากมายที่ปรากฏให้เห็น เด็กและเยาวชนบางส่วนหรืออาจจะเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้ประสบปัญหาเพียงประเด็นเดียว และความรุนแรงของปัญหามีระดับสูงมาก จนทำให้ได้รับความช่วยเหลือต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือต้องมีความเฉพาะเจาะจง ด้วยลักษณะของปัญหาเด็กและเยาวชนที่ซับซ้อนและซับซ้อนในลักษณะนี้ การจัดการและการแก้ไขปัญหานั้นทำให้เด็กกลับคืนสู่สังคม ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น ควรจะเป็นการจัดการที่เรียกว่าการจัดการรายกรณี (case management) ซึ่งเป็นการจัดการที่ใช้ทรัพยากร กำลังกาย กำลังใจ และกำลังระบบที่จำเป็นต้องเข้ามาสนับสนุนให้การจัดการรายกรณีให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีทรัพยากรทั้งในส่วนทรัพยากรบุคคล และงบประมาณที่เพียงพอต่อการทำให้เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสเหล่านั้น ก้าวผ่านปัญหาต่าง ๆ อย่างทันท่วงที และมีประสิทธิภาพ คู่มือนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสะพานความสำเร็จที่จะช่วยในการดำเนินการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซับซ้อนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

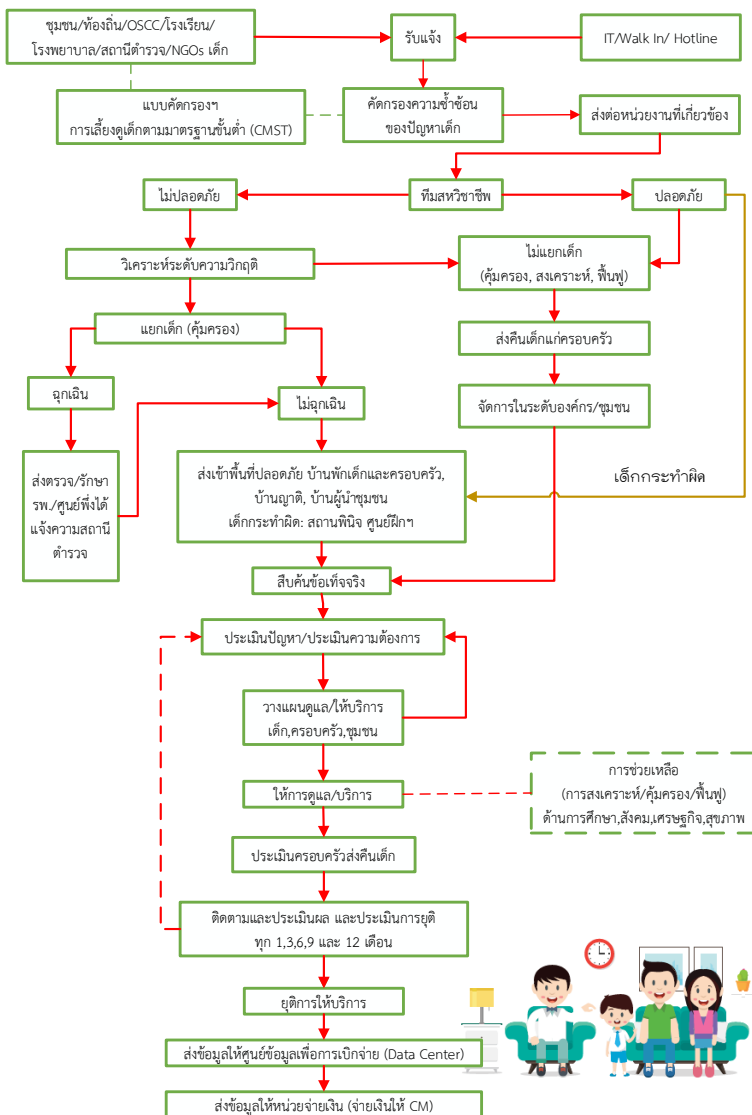
บทที่ 2

ระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส ที่ปัญหาที่มีความซับซ้อนในประเทศไทย

ระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหาซับซ้อนในประเทศไทยเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข มูลนิธิและองค์กรสาธารณะประโยชน์พร้อมทั้งอาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่มีปัญหาซับซ้อนได้รับการสงเคราะห์ ค้ำครอง ฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยทั่วไปกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่มีปัญหาซับซ้อนด้วยการใช้ระบบจัดการรายกรณี มีการบันทึกด้วยระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย 11 ขั้นตอนสำคัญดังนี้

- ขั้นตอน 1 การรับแจ้ง
- ขั้นตอน 2 คัดกรองและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอน 3 กำหนดทีมสหวิชาชีพ
- ขั้นตอน 4 สืบค้นข้อเท็จจริง
- ขั้นตอน 5 ประเมินปัญหา/ประเมินความต้องการ
- ขั้นตอน 6 วางแผนดูแล/ให้บริการ
- ขั้นตอน 7 ติดตามและประเมินผล
- ขั้นตอน 8 ประเมินปัญหาภายหลังให้บริการหรือประเมินซ้ำ
- ขั้นตอน 9 ยุติการให้บริการ
- ขั้นตอน 10 ส่งข้อมูลให้ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเบิกจ่าย (data center)
- ขั้นตอน 11 ส่งข้อมูลให้หน่วยจ่ายเงิน (จ่ายให้กับ case manager)

ระบบการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่มีปัญหาซ้ำซ้อนในประเทศไทย

ขั้นตอน 1 การรับแจ้ง

ขั้นตอนนี้เริ่มจากการได้รับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาซ้ำซ้อนซึ่งอาจมีเด็กและเยาวชน หรือผู้ประสบเหตุ เช่น ครู คนในชุมชน เพื่อนบ้าน หรือญาติ เข้ามาแจ้งเหตุด้วยตนเอง ที่องค์กรภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำจังหวัด (พมจ.), บ้านพักเด็กและครอบครัว (บพด.), สถานีตำรวจ หรือองค์กรเอกชน (NGOs) รวมทั้งการแจ้งข้อมูลผ่านสายด่วน 1300, Line, facebook หรือการรายงานผลของ เด็กและเยาวชนในชุมชนที่อยู่ในกลุ่มธงเหลืองหรือกลุ่มธงแดง^[13] จากการใช้เครื่องมือแบบคัดกรองการเลี้ยงดูเด็ก ตามมาตรฐานขั้นต่ำ (CMST) อีกทั้งยังหมายรวมถึงการแจ้งเหตุเองของผู้ประสบเหตุด้วย ซึ่งผู้รับแจ้งอาจได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัว รพ.สต. โรงพยาบาล หน่วยงาน NGO เป็นต้น

อย่างไร

เมื่อได้รับแจ้งข้อมูล ให้ผู้รับแจ้งสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ผู้แจ้งเหตุ, ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาเด็ก, รายละเอียดเกี่ยวกับเด็ก หลังจากนั้นให้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศเพื่อคัดกรองและส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอน 2 การคัดกรองและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของขั้นตอนนี้ ผู้รับแจ้งเหตุการณ์ ต้องนำข้อมูลที่รับมาพิจารณาปัญหาว่ามีความซ้ำซ้อน และมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลด้วยวิธีการจัดการรายกรณีหรือไม่ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแล้วว่าเด็กมี

ความจำเป็นต้องได้รับการจัดการรายกรณี จะต้องมีการพิจารณาเรื่องความปลอดภัยของเด็กเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงตัวเด็กและสามารถจัดการเรื่องความปลอดภัยได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา

ทำอย่างไร

1. คัดกรองเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสว่าประสบปัญหาซ้ำซ้อนที่ต้องการความช่วยเหลือด้วยวิธีการจัดการรายกรณีหรือไม่ โดยการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองดังต่อไปนี้

- 1.1 อายุไม่น้อยกว่า 18 ปี ก่อนวันที่ 1 ตุลาคม ในปีที่ระบุ; และ
- 1.2 เผชิญกับเงื่อนไขใดๆมากกว่าหรือเท่ากับ 1 เงื่อนไข ซึ่งมีความบกพร่องหรือยากลำบากต่อการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน; และ
- 1.3 ต้องการการบริการและการดูแลเป็นพิเศษจากผู้ให้บริการมากกว่า 1 หน่วยงาน; และ
- 1.4 ต้องการการบริการที่เกิดจากการประสานงานอย่างสูงเนื่องจากความซับซ้อน/ซ้ำซ้อนและหลากหลายของภาวะที่เผชิญอยู่

2. หากผู้แจ้งเหตุเป็นนักวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่เช่น แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ ที่รับตัวเด็กไว้รักษา และประเมินความซ้ำซ้อนและความต้องการการดูแลรายกรณีแล้ว ให้ผู้รับแจ้งประสานงานพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก เพื่อประสานทีมสหวิชาชีพเดินทางไปพบเด็กทันทีเพื่อประเมินความปลอดภัยและวิเคราะห์ระดับความวิกฤติ

3. หากผู้แจ้งเหตุการณเป็นบุคคลอื่น ๆ ให้ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจากผู้นำชุมชน หรือตำรวจในพื้นที่ แล้วจึงประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินปัญหา ความต้องการการจัดการรายกรณี และ

ความปลอดภัยของเด็กและครอบครัวในเบื้องต้นก่อนจะประสานส่งเด็กไปสู่กระบวนการจัดการรายกรณีต่อไป

ขั้นตอน 3 กำหนดทีมสหวิชาชีพหรือทีมผู้เกี่ยวข้อง

เมื่อได้รับแจ้งเหตุ จะเข้าสู่กระบวนการทำงานของผู้จัดการรายกรณี (case manager) ซึ่งทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หรืออีกนัยหมายถึง ผู้จัดการรายกรณีก็เป็นหนึ่งในทีมสหวิชาชีพได้เช่นกัน โดยทีมสหวิชาชีพ หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ หรือมีความสามารถ เฉพาะด้านที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซ้ำซ้อน ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ เราสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลักได้แก่

1. บุคลากรด้านพิทักษ์สิทธิเด็ก เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ครู และผู้นำชุมชน เป็นต้น ซึ่งจะทำงานด้านการช่วยเหลือเด็กและครอบครัว ประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ

2. บุคลากรด้านกฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ทนายความ นักกฎหมาย หรือนักวิชาการด้านกฎหมายสิทธิเด็ก เป็นต้น มีความเชี่ยวชาญด้านการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือด้านกฎหมาย ดำเนินกระบวนการการพิจารณาคดี และการลงโทษผู้กระทำผิด

3. บุคลากรด้านการแพทย์ เช่น แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป กุมารแพทย์ จิตแพทย์ สติปัญญาแพทย์ จิตแพทย์ นิติแพทย์ พยาบาล นักจิตบำบัด เป็นต้น มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแล บำบัด ฟื้นฟู ช่วยเหลือทั้งทางด้านสภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการทางกฎหมาย

การกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพ ควรให้บุคคลที่มีส่วนในการช่วยเหลือเด็กอยู่แล้ว เช่น นักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าถึงและช่วยเหลือเด็ก แพทย์ กุมารแพทย์ จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาที่ทำการตรวจและรักษาเด็ก ครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักเด็กเป็นอย่างดี เป็นส่วนหนึ่งของทีมสหวิชาชีพ เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กโดยตรงอยู่แล้ว และมีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการแก่เด็กและครอบครัวในระยะต่อไป

ในคู่มือนี้จะมีการอธิบายบทบาทของผู้จัดการรายกรณีและทีมสหวิชาชีพในบทที่ 6 อย่างละเอียดขึ้น

ทำอย่างไร

1. เมื่อหน่วยงานได้รับเคสเด็กหรือเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหามีความซับซ้อนแล้ว ให้มอบหมายให้ cm ดูแลเด็กและเยาวชนแต่ละราย พร้อมจัดตั้งทีมสหวิชาชีพเพื่อประเมินความความปลอดภัย และวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงหรือวิกฤติ

1.1 ความปลอดภัย หมายถึง การทำให้เด็กอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย (safe zone) ที่จะไม่ถูกกระทำซ้ำหรือไม่กระทำผิดซ้ำ

1.2 ระดับความวิกฤติ หมายถึง ระดับความรุนแรงที่กระทบกับเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น

1.2.1 **สีแดง** หมายถึง วิกฤตรุนแรง ภาวะเสี่ยงถึงชีวิต ต้องให้
การช่วยเหลือทันทีและเร่งด่วน

1.2.2 **สีส้ม** หมายถึง วิกฤตรุนแรง มีภาวะเสี่ยง ต้องได้รับการ
คุ้มครอง แต่พอรอตามกระบวนการได้

1.2.3 **สีเหลือง** หมายถึง วิกฤตแบบปานกลาง ให้ความ
ช่วยเหลือตามลักษณะปัญหา

1.2.4 **สีเขียว** หมายถึง วิกฤตระดับบรรเทา ช่วยเหลือตัวเองได้
และมีความผ่อนคลายในสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น

1.3 การส่งต่อเด็กและเยาวชนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 **ระดับสีเขียว** หรือ**สีเหลือง** ไม่แยกเด็กออกจากครอบครัว
หรือชุมชน แต่กำหนดมาตรการให้ผู้ปกครองปฏิบัติเพื่อให้เด็กปลอดภัย^[14]
เช่น ไม่ปล่อยเด็กให้อยู่ตามลำพังในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก,
ห้ามมิให้บุคคลซึ่งเป็นอันตรายต่อเด็กเข้าใกล้ตัวเด็ก หรือ กำหนดให้
ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมในการฟื้นฟูเด็กและครอบครัว เป็นต้น

1.3.2 **ระดับสีแดง** หรือ**สีส้ม** แยกเด็กออกจากครอบครัว

1.4 เมื่อแยกเด็กออกจากครอบครัวเพื่อการคุ้มครอง หากเด็กได้รับ
บาดเจ็บ ต้องได้รับการตรวจรักษาให้ส่งต่อสถานพยาบาลเพื่อทำการตรวจ
รักษา หรือหากต้องมีการแจ้งความให้ดำเนินการพาเด็กไปแจ้งความ
ดำเนินคดี หากในกรณีไม่ฉุกเฉิน ให้ส่งเด็กและเยาวชนเข้าพื้นที่ปลอดภัย
เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว, บ้านญาติ, บ้านผู้นำชุมชน เป็นต้น

1.5 กรณีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด ให้นำเข้าพื้นที่ปลอดภัยได้แก่
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

ในส่วนของการประเมินความปลอดภัยและระดับวิกฤตนี้ ไม่มีแบบ
ประเมินที่ใช้ร่วมกัน ให้เป็นไปตามการประเมินของแต่ละหน่วยงาน และ
ดุลยพินิจของผู้จัดการรายกรณีและทีมสหวิชาชีพ

ขั้นตอน 4 สืบค้นข้อเท็จจริง

การสืบค้นข้อเท็จจริงเป็นขั้นตอนการค้นหาสภาพปัญหาความเดือดร้อนของเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหามีความซับซ้อน เพื่อนำมาประกอบแนวทางการแก้ไขปัญหาเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยตามมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กที่กำหนด รวมทั้งได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัย ผู้จัดการรายกรณีต้องทำหน้าที่ประสานงานฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสืบค้น เก็บรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับเด็ก ครอบครัว และชุมชน ถูกนำไปใช้ในการประเมินปัญหา ความต้องการ และประเมินความเสี่ยง ต่อไป

การสืบค้นข้อเท็จจริง ควรมีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้^[15]

1. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก อายุ เพศ รวมถึงครอบครัว สถานการณ์ปัญหาเบื้องต้นโดยสรุปความเป็นมาที่ทำให้เห็นถึงกระบวนการรับเรื่องราวเหตุที่เด็กต้องเข้ารับบริการ เด็กเข้ารับบริการจากใครหรือหน่วยงานใดบ้าง จากเมื่อไรถึงเมื่อไร

2. ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตของเด็กและครอบครัว ทั้งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็ก ทั้งด้านบวกหรือด้านลบ เช่น การได้พักอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่มีความรักผูกพันกับเด็ก หรือการเสียชีวิตของพ่อแม่ทำให้เด็กต้องไปอยู่กับญาติคนอื่น เป็นต้น

3. รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ร่างกาย จิตใจและสังคมของเด็ก หรือสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชนสถานศึกษาที่แปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะการณีก่อนการให้บริการและหลังการรับบริการ

4. สรุปรายละเอียดการได้รับสวัสดิการหรือบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและ NGO ที่ผ่านมาของเด็กและครอบครัว โดยครอบคลุมถึงรายละเอียดผู้ให้สวัสดิการหรือบริการ เหตุผลที่ต้องให้บริการนั้น ๆ ให้บริการอะไร อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการได้รับสวัสดิการ หรือ

ให้บริการเป็นอย่างไร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งต่อเด็กให้กับหน่วยงานอื่น ๆ (ถ้ามี) เกิดจากสาเหตุอะไร เพื่อให้ทราบถึงภูมิหลัง และประเมินแนวทางการช่วยเหลือให้สอดคล้องต่อไป

แหล่งที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ครอบครัว และสภาพแวดล้อม

1. ตัวเด็กที่ประสบปัญหา
2. บุคคลในครอบครัวของเด็กที่อยู่ในบ้านเดียวกัน หรือญาติที่ไปมาหาสู่กันบ่อย ๆ
3. เพื่อนบ้านหรือบุคคลในชุมชน ที่เห็นการใช้ชีวิตประจำวันของเด็ก และครอบครัว
4. บุคคลที่รู้สภาพแวดล้อมของเด็กในโรงเรียน เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว เพื่อนสนิทของเด็ก เป็นต้น
5. หน่วยงานของรัฐที่เคยให้บริการแก่เด็ก เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด, บ้านพักเด็กและเยาวชน และสถานพยาบาล เป็นต้น

ขั้นตอน 5 ประเมินปัญหา/ประเมินความต้องการ/ประเมินความเสี่ยง

หลังจากสืบค้นข้อเท็จจริง ทีมสหวิชาชีพนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์/วินิจฉัยสาเหตุของปัญหา เรียงลำดับสภาพปัญหา ประเมินความต้องการของเด็กและครอบครัว รวมถึงการประเมินความเสี่ยง หลังจากนั้นจึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งการประเมินความต้องการของเด็กและครอบครัว ควรมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้^[16]

1. ความต้องการด้านพัฒนาการของเด็ก (child's developmental needs) โดยรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก รวมถึงด้านสุขภาพ (health), การเรียนรู้ (education), พัฒนาการด้านอารมณ์และพฤติกรรม (emotional and behavioral development), ความรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (identity), ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวและสังคม (family and social relationships), การแสดงออกในสังคม/การเข้าสังคม (social presentation) และ ทักษะการดูแลตนเอง (self care skills)

2. ศักยภาพและความสามารถในการเป็นพ่อแม่ (parenting capacity) โดยการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง (ทักษะและความเอาใจใส่) ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กดังนี้คือ การดูแลเด็ก ในชีวิตประจำวัน (basic care) การสร้างหลักประกันให้เด็กปลอดภัย (ensuring safety) การเป็นที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ (emotional Warmth) การกระตุ้นพัฒนาการตามวัย (stimulation) การชี้แนะแนวทางชีวิต รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กสามารถกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมด้านร่างกาย จิตใจ สังคมกับผู้อื่น สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดี และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (guidance and boundaries) ตลอดจนจนถึงสร้างสิ่งแวดล้อมในครอบครัวให้เกิดความมั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาของเด็ก (stability) และทำการวิเคราะห์ว่าการปฏิบัติตัวของผู้ปกครองว่า ตอบสนองหรือส่งผลกระทบต่อความต้องการรับการพัฒนาของเด็ก

3. ปัจจัยทางด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อมอื่น (family and environmental factors) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติครอบครัวและการแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว (family history and function), การช่วยเหลือเกื้อหนุนจากเครือญาติ (wider family), รายได้ (income), การมีงานทำ (employment), สภาพความมั่นคงถาวรปลอดภัยของบ้าน (housing), การมีส่วนร่วมในชุมชนของครอบครัวและการเป็นที่ยอมรับในชุมชนของครอบครัว (family's social integration), รวมถึงแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริการต่าง ๆ ที่ครอบครัวเข้าถึงได้ในชุมชน (community resources)

ทำอย่างไร

1. ผู้จัดการรายกรณีจัดส่งข้อมูลเด็กให้กับทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้ทีมสหวิชาชีพรับทราบข้อมูลของเด็ก วิเคราะห์ วินิจฉัยสภาพปัญหา ประเมิน และเก็บรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ทำการบันทึกในส่วนที่ตนเองเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ

2. จัดประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อรับฟังการประเมินของแต่ละวิชาชีพ แล้วจึงประเมินร่วมกัน และร่วมกันกำหนดความต้องการรับบริการของเด็ก และครอบครัว

ขั้นตอน 6 วางแผนดูแล (Care Plan) และให้บริการ

เป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินความต้องการบริการของเด็กและครอบครัว มากำหนดให้เป็นแผนการดูแลและให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ในด้านคุ้มครอง สงเคราะห์ พิ้นพู่ เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูที่เหมาะสมอย่างน้อยตามมาตรฐานการเลี้ยงดูขั้นต่ำ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุดขั้นตอนหนึ่งที่จะนำไปสู่การให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้อยโอกาสได้อย่างเหมาะสม โดยเน้นว่าการวางแผนดูแลให้บริการเป็นการคิดและวิเคราะห์ร่วมกันของเด็ก และครอบครัว (ถ้าเป็นไปได้) และผู้จัดการรายกรณี และทีมสหวิชาชีพ

ทำอย่างไร

1. การวางแผนดูแล (care plan) ผู้จัดการรายกรณี และทีมสหวิชาชีพประชุม case ร่วมกัน นำประเด็นความต้องการของเด็กและครอบครัว มาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุม 3 ประเด็น ได้แก่ แผนด้านการสงเคราะห์ แผนด้านการพิ้นพู่ และแผนด้านการคุ้มครอง (ถ้าจำเป็น) โดยกำหนดลักษณะของบริการที่จำเป็นที่ต้องจัดให้แก่เด็กและครอบครัว กำหนดบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดบริการให้แก่เด็ก และกำหนดแหล่งที่มาของงบประมาณ ทรัพยากรที่จะใช้สำหรับจัดบริการให้แก่เด็ก เช่น งบประมาณ

จากกองทุนคุ้มครองเด็ก งบประมาณจากหน่วยราชการ หรืองบประมาณจากการรับบริจาค เป็นต้น

2) การกำหนดแผนปฏิบัติ (plan of action) จัดลำดับการให้บริการ พร้อมรายละเอียดตารางเวลาการให้บริการต่าง ๆ อาจจะแยกเป็นรายละเอียดรายกิจกรรมเพื่อให้สามารถติดตามการให้บริการได้ในรายกิจกรรมบริการ รวมทั้งระยะเวลาการสิ้นสุดการให้บริการเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการยุติการให้บริการต่อไป

3) การส่งต่อ (referral) ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ กับความต้องการของเด็กกับครอบครัว

ขั้นตอน 7 ติดตามและประเมินผล

หลังจากนั้น ผู้จัดการรายกรณีมีหน้าที่ในการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานให้บริการแก่เด็กและครอบครัว ตามแผนปฏิบัติจากผู้ให้บริการแต่ละฝ่าย และจัดประชุมผู้ให้บริการทุกฝ่ายเมื่อมีการดำเนินงานให้บริการไปแล้วระยะหนึ่ง เพื่อติดตามความก้าวหน้าและวิเคราะห์ผล การดำเนินงานตามระยะเวลา 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน ซึ่งการประชุมผู้ให้บริการฯ ผู้จัดการรายกรณีควรสอบถามประเด็นที่ทำให้หน่วยบริการไม่สามารถให้บริการตามแผนปฏิบัติการ รวมทั้งสรุปความคืบหน้าการให้บริการ หรือปรับแผนการปฏิบัติในกรณีที่มีความจำเป็น

ขั้นตอน 8 ประเมินปัญหาภายหลังให้บริการหรือประเมินซ้ำ

การประเมินปัญหาภายหลังให้บริการหรือการประเมินซ้ำซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญสองประการ คือ

1. เน้นที่การเปลี่ยนแปลงมีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ก่อนเป็นอย่างไรและปัจจุบันเป็นอย่างไรและอะไรเป็นจุดเปลี่ยนของการเปลี่ยนแปลงนั้น
2. เป็นการเปิดมุมมองใหม่แก่เด็กและครอบครัวว่าเขาเห็นสถานการณ์ปัญหาเป็นอย่างไรในปัจจุบัน หากพบปัญหาในการให้บริการของหน่วยบริการต่าง ๆ ให้ผู้จัดการรายกรณีสรุปปัญหาภายหลังให้บริการของหน่วยบริการต่าง ๆ เสนอทีมสหวิชาชีพ

ขั้นตอน 9 ยุติการให้บริการ

ภายหลังจากการประเมินปัญหาภายหลังให้บริการ ผู้จัดการรายกรณีต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาปิด case โดยทำการประเมินใน 3 ส่วนดังนี้

1) การประเมินร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก เพื่อให้ทราบถึง สุขภาวะและพัฒนาการของเด็ก ว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมตามความวัยของเด็กหรือไม่ โดยเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็ก

2) การประเมินครอบครัวของเด็ก ว่าโครงสร้างสัมพันธภาพภายใน และลักษณะครอบครัวเอื้อต่อการที่เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม

3) ประเมินความเสี่ยง เพื่อทราบว่าเด็กได้รับการเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กหรือไม่ ได้รับความปลอดภัยหรือไม่ มีอันตราย หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายหรือไม่ และจะต้องพิจารณาว่าผู้กระทำสามารถเข้าถึงตัวเด็กได้หรือไม่

ในคู่มือนี้ได้ให้ความหมายของการยุติการให้บริการว่าหมายถึง การมั่นใจได้ว่าเด็กและเยาวชนปลอดภัย และรอดพ้นจากปัญหาหลักที่เข้ามา

พร้อมกับไม่มีความเสี่ยงในการกลับไปประสบปัญหาเดิม ทั้งนี้แม้ว่าจะมีการยุติการให้บริการแล้ว ผู้จัดการรายกรณีอาจติดตามและประเมินผลเด็กเป็นระยะ ๆ หรือส่งต่อให้ชุมชนเผ่าละวังเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่สามารถเกิดขึ้นได้ในระยะยาว

ขั้นตอน 10 ส่งข้อมูลให้ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเบิกจ่าย (data center)

ในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมความพร้อมในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เพียงพอของทรัพยากร และการให้การช่วยเหลือและจัดการให้การช่วยเหลือเด็กตามความจำเป็นที่เด็กแต่ละคนมีความจำเป็นในความต้องการการช่วยเหลือดูแลแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อการเบิกจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพและสะท้อนความจำเป็นของเด็กแต่ละคน ข้อมูลเด็ก ข้อมูลความช่วยเหลือ จำนวนครั้งของแต่ละความช่วยเหลือ ทรัพยากรที่ใช้ และระยะเวลาการช่วยเหลือ มีความจำเป็นที่จะต้องถูกจัดส่งมาที่ศูนย์ข้อมูล เพื่อให้การจัดการข้อมูลและการจัดสรรงบประมาณเป็นอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม

ขั้นตอน 11 ส่งข้อมูลให้หน่วยจ่ายเงิน (จ่ายให้กับ CM)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเบิกจ่าย จัดส่งข้อมูลให้กับหน่วยจ่ายเงินต่อไปอย่างไรก็ตามด้วยขั้นตอนที่ 10 และขั้นตอนที่ 11 ยังเป็นเรื่องของอนาคต ดังนั้นในคู่มือนี้จึงยังไม่เฉพาะเจาะจงถึงผู้รับผิดชอบในส่วนการพัฒนาศูนย์ข้อมูลและกลไกการจ่ายเงิน

บทที่ 3

การจัดเก็บข้อมูล

การจัดเก็บข้อมูลปัญหาของเด็กและเยาวชนด้วยโอกาสที่ปัญหา มีความซับซ้อนเป็นรายกรณี เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้สามารถนำข้อมูล ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อมูลที่บันทึกและจัดเก็บจะต้องมี ความชัดเจนตามประเภท มีความถูกต้อง และสะท้อนต่อวัตถุประสงค์แห่ง การนำไปใช้ สำหรับผู้ปฏิบัติงานควรเป็นนักวิชาชีพที่มีความรู้และ ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือดูแลเด็กรายกรณี เพื่อให้สามารถ บันทึกข้อมูลและจัดเก็บได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถืออ้างอิงได้ ในคู่มือนี้ เสนอให้ผู้จัดการรายกรณีเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบหลักของการจัดเก็บ ข้อมูล อย่างไรก็ตามด้วยบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ผู้จัดเก็บ ข้อมูลจึงสามารถเป็นทีมสหวิชาชีพหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเฉพาะได้ หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือ ดูแล คุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส ในประเทศไทย ควรมีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐานชุดข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้การติดตามและช่วยเหลือเด็กเป็นไปอย่างไร้รอยต่อ คู่มือนี้ได้เสนอให้ มีการรวบรวมข้อมูลภายใต้หลักการที่ประยุกต์จากงานของ Fitzerland ดังต่อไปนี้^[17]

1. จะต้องมีมาตรฐานในการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเดียวกัน เนื่องจากมี ความเป็นไปได้ของการจัดเก็บข้อมูลข้ามหน่วยงาน มาตรฐานการจัดเก็บ ข้อมูลและความเข้าใจของข้อมูลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
2. ต้องมีการทำความเข้าใจข้อมูลระดับบุคคลและระดับหน่วยงานให้มี การจัดเก็บอย่างถูกต้อง
3. ต้องมีการปรับปรุงการบันทึกข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสร้าง กิจกรรมบริการได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

4. ต้องมีการจัดเก็บข้อมูลให้เล็งเห็นผลต่อการนำไปใช้ สร้างแผนการดำเนินการดูแลได้อย่างแท้จริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดเก็บข้อมูล และงานเชิงนโยบาย

5. เนื้อหาและรูปแบบของการจัดเก็บข้อมูลต้องขึ้นอยู่กับแนวปฏิบัติขององค์กรในปัจจุบัน

กระบวนการจัดกลุ่มหรือจัดเก็บข้อมูลมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างดีเพียงพอ ข้อมูลที่จัดเก็บจะสามารถสะท้อนความต้องการของผู้รับบริการ และการจัดกลุ่มบริการอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ รูปแบบข้อมูลและข้อมูลที่ถูกรวบรวมจะมีความสามารถในการตอบสนอง ทำนายเพื่อการเตรียมทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้นเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลของโครงการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์เพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสในกรณีที่มีปัญหาที่มีความซับซ้อน พร้อมนำเข้าสู่ระบบสารสนเทศ ข้อมูลที่จะจัดเก็บประกอบไปด้วยข้อมูล 5 ประเภทได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ เช่น ชื่อ-นามสกุล เพศ กรุ๊ปเลือด ระดับการศึกษา เป็นต้น

2. ปัญหาของเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสที่คณะวิจัยได้แบ่งออกเป็น 17 กลุ่มตามลักษณะ

ปัญหาของเด็กด้อยโอกาส เช่น เด็กยากจน, เด็กกำพร้า, เด็กพิการ, เด็กที่ถูกทำร้ายหรือถูกทารุณกรรม, เด็กที่อยู่ในการควบคุมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นต้น

3. **สวัสดิการสำหรับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส** หมายถึง

สวัสดิการต่าง ๆ ที่ภาครัฐมีให้กับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสทั้งเด็กสัญชาติไทย สัญชาติอื่น และเด็กที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ โดยแบ่งสวัสดิการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สวัสดิการด้านการศึกษา เช่น โครงการเรียนฟรี 15 ปี, โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข (กศศ.), กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เป็นต้น

3.2 สวัสดิการด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด, เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน, เงินกองทุนคุ้มครองเด็ก, บ้านพักเด็กและครอบครัว และสถานรองรับ, เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์, เงินสงเคราะห์และคุ้มครองพยานในคดีอาญา เป็นต้น

3.3 สวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บัตรทอง), บัตรประกันสุขภาพสำหรับผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว, กองทุนประกันสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ เป็นต้น

4. **ทีมสหวิชาชีพ** หมายถึง บุคคลที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ

เด็ก หรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น นักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าถึงและช่วยเหลือเด็ก แพทย์ กุมารแพทย์ จิตแพทย์ จิตแพทย์เด็ก หรือนักจิตวิทยา ที่ทำการตรวจและรักษาเด็ก ครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักเด็กเป็นอย่างดี

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแล คัมครอง สงเคราะห์ และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายในประเทศไทย เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546, พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550, พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เป็นต้น

หลังจากจัดเตรียมรหัสของชุดข้อมูลเรียบร้อยแล้ว กระบวนการบันทึกรวบรวม จัดเก็บ และนำเสนอข้อมูล ผู้จัดการรายกรณีควรเป็นผู้บันทึกข้อมูลตั้งแต่การรับแจ้งปัญหาของเด็ก วิเคราะห์ปัญหาเบื้องต้น ประสานงานทีมสหวิชาชีพเพื่อร่วมกันประเมินปัญหาเด็กและวางแผนให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายกรณี รวมทั้งติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสได้รับบริการหรือสิทธิประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องจนสามารถกลับไปใช้ชีวิตในครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างเป็นปกติ อย่างไรก็ตามด้วยบริบทในปัจจุบันที่แตกต่างกันในแต่ละจังหวัดดังที่กล่าวในข้างต้น การจัดเก็บข้อมูลโดยทีมสหวิชาชีพและผู้ได้รับมอบหมายจึงสามารถทำได้เช่นกัน

ในส่วนการบันทึกข้อมูลนั้น เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้จัดการรายกรณีและทีมสหวิชาชีพ จึงสามารถรวบรวมได้โดยการเลือกหรือเขียนเพิ่มเติม ดังที่จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 ต่อไป

บทที่ 4

การประเมินปัญหาเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

เด็กและเยาวชนจำนวนมากกำลังเผชิญกับสถานะแวดล้อมที่เสี่ยงและเป็นอันตราย บางคนอาศัยอยู่ใกล้พื้นที่เสี่ยง แหล่งมั่วสุม ยาเสพติด บางคนซึมซับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความรุนแรง ก้าวร้าว หรือการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและตั้งครรภ์ไม่พร้อม รวมทั้งปัญหาการเข้าถึงสื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ปัจจัยเสี่ยงยังรวมไปถึงปัจจัยเสี่ยงจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อม^[18]

นอกจากที่กล่าวมาภาวะความเสี่ยงยังอาจเกิดจากการพนันออนไลน์ หรือการใช้สื่อออนไลน์ชักจูงให้กระทำความผิด รวมทั้งการเคลื่อนย้ายของประชากรทั้งภายในประเทศและข้ามพรมแดนมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว และกัมพูชา เพื่อแสวงหาชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน^[19] เช่น ปัญหาแรงงานเด็กต่างชาติ ปัญหาเด็กและเยาวชนไร้รัฐ ไร้สัญชาติจากพ่อแม่ที่เป็นชนกลุ่มน้อย และเด็กและเยาวชนผู้ลี้ภัยที่เสี่ยงต่อการถูกล่อลวง เอาเปรียบเอารัดเอาเปรียบ เป็นต้น จากภาวะความเสี่ยงต่าง ๆ ทำให้เด็กไทยและเด็กสัญชาติอื่น ๆ ที่อยู่ในประเทศไทยมีโอกาสที่จะประสบปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งได้มีการสรุปปัญหาเร่งด่วนของประเทศไทย^[20] ได้แก่ ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ ปัญหาการก่ออาชญากรรม ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม และปัญหาการใช้เวลาว่าง ด้วยปัญหาที่หลากหลายแนวทาง การให้ความช่วยเหลือจึงเริ่มต้นจากการจัดกลุ่มปัญหาของเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส เพื่อจัดหาสวัสดิการให้สอดคล้องกับปัญหาที่เด็กและเยาวชนประสบ ซึ่งจากการศึกษาในโครงการพัฒนาชุดสวัสดิการเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชน (แรกเกิด – 18 ปี) กลุ่มยากจนและด้อยโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ได้จำแนกกลุ่มเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

จากการทบทวนการระบุกลุ่มปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงสรุปกลุ่มปัญหาเป็น 17 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่ม a เด็กยากจน หมายถึง เด็กที่อาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ เช่น รายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน หรือครอบครัวไม่สามารถให้ปัจจัยสี่แก่เด็กได้อย่างเพียงพอ

กลุ่ม b เด็กพิการ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา^๑ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอรรถ สติปัญญาหรือจิตใจ ไม่ว่าความบกพร่องนั้น จะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง^๒

กลุ่ม c เด็กเร่ร่อน หมายถึง เด็กที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทาง ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบอันตราย และเป็นปัญหาสังคม^๓

เด็กที่ไม่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ไม่เลี้ยงดู หรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อน จนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน^๔

กลุ่ม d เด็กกำพร้า หมายถึง เด็กที่ไร้ที่พึ่งโดยสิ้นเชิง พ่อและแม่เสียชีวิต และไม่สามารถติดต่อญาติพี่น้องได้ หรือเด็กที่ยังคงมีพ่อหรือแม่ หรือญาติที่อุปการะเลี้ยงดูได้ ทั้งนี้ให้รวมถึงเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครองถูกจับกุม, สูญหาย หรือไม่สามารถติดต่อได้^๕

เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดา หรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้^๖

^๑ นิยามจากผลการวิจัยในโครงการพัฒนาชุดสวัสดิการเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนด้วยโอกาส

^๒ นิยามจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กลุ่ม e เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กที่มารดาคลอดทิ้งไว้ที่โรงพยาบาลหรือตามสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงเด็กที่พ่อแม่ปล่อยให้ยู่ลำพัง หรือกับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาการหย่าร้างหรือครอบครัวแตกแยก มีสภาพชีวิตที่อยู่ท่ามกลางความสับสน ขาดความรัก ความอบอุ่น ตลอดถึงเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู อันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น

กลุ่ม f แม่วิญญู หมายถึง บุคคลซึ่งตั้งครรภ์และมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ทุกคน^๑ บุคคลซึ่งตั้งครรภ์และมีอายุเกินสิบปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์^๒

กลุ่ม g เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือโรคติดต่อร้ายแรง หมายถึง เด็กที่เป็นโรคเอดส์ หรือพักอาศัยร่วมกับผู้เป็นโรคเอดส์ หรือโรคติดต่อร้ายแรง

กลุ่ม h เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน หมายถึง เด็กอายุต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์ที่ต้องทำงานหรือถูกบังคับให้ทำงาน และเด็กอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ที่ต้องทำงานในประเภทงานหรือเวลายานที่ไม่เหมาะสม จนเป็นผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ความเป็นอยู่หรือโอกาสในการศึกษาของเด็ก

กลุ่ม i เด็กที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศ หมายถึง เด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปีที่มีความสมัครใจหรือถูกบังคับล่อลวงให้ขายบริการทางเพศ หรือถูกชักจูงให้ต้องตกอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการขายบริการทางเพศ การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกการแสวงหาประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่นใดในลักษณะเดียวกันทั้งเพศชายและหญิง โดยที่ผู้ตกเป็นเหยื่อรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

^๑นิยามจากผลการวิจัยในโครงการพัฒนาชุดสวัสดิการเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

^๒นิยามจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กลุ่ม j เด็กที่ถูกทำร้ายและ/หรือทารุณกรรม หมายถึง เด็กที่ถูกทำร้ายหรือล่วงละเมิดทางร่างกายและจิตใจครั้งเดียวหรือหลาย ๆ ครั้งติดต่อกันทั้งจากคนในครอบครัว หรือบุคคลอื่น

กลุ่ม k เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ หมายถึง

เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รวมทั้งเด็กกลุ่มเสี่ยงการถูกชักนำไปประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น ผูกพันอยู่กับกลุ่มมิจฉาชีพ ผู้มีอิทธิพลหรือบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เป็นเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มสูงต่อการก่อปัญหาในสังคม เป็นต้น^๑

เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หมายถึง เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขาดศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย เช่น ผูกพันอยู่กับกลุ่มมิจฉาชีพ ผู้มีอิทธิพลหรือบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เป็นเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มสูงต่อการก่อปัญหาในสังคม เป็นต้น หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ^๒

เด็กที่ถูกละเลยโดยมิชอบ หมายถึง เด็กที่ผู้ปกครองไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนหรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก^๒

^๑นิยามจากผลการวิจัยในโครงการพัฒนาชุดสวัสดิการเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

^๒นิยามจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กลุ่ม l เด็กที่อยู่ในการควบคุมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

กลุ่ม m เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงการถูกชักนำให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

กลุ่ม n เด็กถูกผู้จ้างแรงงานที่มีสถานที่ทำงานไม่เป็นหลักแหล่ง หมายถึง เด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองที่เป็นผู้ใช้แรงงานที่ต้องเดินทางเปลี่ยนแปลง โยกย้ายสถานที่ทำงานไปเรื่อย ๆ ไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน เช่น แรงงานก่อสร้าง ลิเก ขักรถบรรทุก หรือทำไร่เลื่อนลอย เป็นต้น

กลุ่ม p เด็กพื้นที่ห่างไกล หมายถึง เด็กที่มีที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา หรือมีความยากลำบากในการเดินทางมาสถานศึกษา

กลุ่ม q เด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส) หรือในพื้นที่ที่มีเขตติดต่อกับ 3 จังหวัดชายแดนใต้

กลุ่ม r เด็กกลุ่มปัญหาอื่นๆ เช่น เด็กที่ได้รับผลกระทบจากการที่คนในครอบครัวต้องโทษจำคุก, เด็กที่ไม่ทราบวิธีปฏิบัติตนหรือการปรับตัวที่เหมาะสม หรือเด็กที่ผู้ปกครองมีอาการทางจิต

บทที่ 5

การจัดสวัสดิการ สำหรับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

การจัดสวัสดิการสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซ้ำซ้อน พบการให้ความช่วยเหลือและจัดสวัสดิการสังคมอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การช่วยเหลือและการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซ้ำซ้อนในภาวะวิกฤติ 2) การช่วยเหลือและการจัดสวัสดิการสังคมเบื้องต้น และ 3) การช่วยเหลือและการจัดสวัสดิการสังคมระยะยาว โดยแต่ละระดับครอบคลุมสวัสดิการที่เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสสัญชาติไทย เด็กและเยาวชนที่ติดตามแรงงานต่างด้าว และเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาสถานะและสิทธิสามารถเข้ารับบริการและสิทธิจากสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐได้ รายละเอียดศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก

ทีมผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม และจัดแบ่งประเภทของสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้กับเด็กและเยาวชนไว้เป็น 3 หมวดหลักได้แก่ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสังคมและเศรษฐกิจ และสวัสดิการด้านสุขภาพ ดังนี้

สวัสดิการด้านการศึกษา

เป็นการวางแผนการจัดศึกษาระยะสั้น ระยะยาวสำหรับเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาซ้ำซ้อนให้มีพื้นที่ทางการศึกษาจนจบการศึกษาระดับพื้นฐาน สนับสนุนแนวทางการเข้ารับการศึกษา ความพร้อมด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการศึกษาในระดับสูงที่จะสามารถนำไปต่อยอดด้านการประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเองในอนาคต มีจำนวน 21 รายการ ดังนี้

x1 สวัสดิการด้านการศึกษา

- x1.1 โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- x1.2 โครงการเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
- x1.3 โครงการเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมค่าปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน (สพฐ. และ อบท.)
- x1.4 โครงการเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอน
- x1.5 เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวและสถานประกอบการ
- x1.6 เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
- x1.7 เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
- x1.8 เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ
- x1.9 การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและโรงเรียนอาชีวศึกษา
- x1.10 โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา
- x1.11 เงินอุดหนุนสำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- x1.12 โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข (กสศ.)
- x1.13 ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง (กสศ.)
- x1.14 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)
- x1.15 เงินช่วยเหลือเยี่ยวยาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

- x1.16 เงินอุดหนุนสำหรับอาหารเสริม (นม)
- x1.17 เงินอุดหนุนสนับสนุนอาหารกลางวัน
- x1.18 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- x1.19 เงินอุดหนุนสำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น
(ค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน) ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น
- x1.20 เงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส
- x1.21 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สวัสดิการด้านสังคมและเศรษฐกิจ

สวัสดิการที่ให้ความช่วยเหลือบรรเทาความยากลำบากที่เด็กและเยาวชนประสบปัญหา เช่น เงินสงเคราะห์ครอบครัวยากจน, เบี้ยคนพิการ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งการให้ความคุ้มครอง บรรเทาสภาวะวิกฤติ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสวัสดิการดังกล่าวมีจำนวน 26 รายการ ดังนี้

y1 สวัสดิการสังคมและเศรษฐกิจ

- y1.1 โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
- y1.2 บ้านพักเด็กและครอบครัว และสถานรองรับ
- y1.3 เงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย
- y1.4 เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน
- y1.5 เงินสงเคราะห์กรณีฉุกเฉิน
- y1.6 กองทุนคุ้มครองเด็ก (เงินสงเคราะห์)
- y1.7 ครอบครัวอุปถัมภ์

y1.8 ครอบครัวยุติธรรม

y1.9 บัณฑิตการศึกษามีคุณธรรมที่ได้รับ

y1.10 การขอรับหรือซื้อโดยระบบคูปอง และขอสินเชื่ออสังหาริมทรัพย์

ความสะอาด สื่อ บริการทางการศึกษา

y1.11 ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป (อปท.)

y1.12 สถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ

y1.13 เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและครอบครัว

y1.14 เงินสงเคราะห์เงินทุนประกอบอาชีพ

y1.15 เบี้ยยังชีพผู้ว่างงาน

y1.16 ศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล

y1.17 ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลย
ในคดีอาญา

y1.18 เงินสงเคราะห์และคุ้มครองพยานในคดีอาญา

y1.19 สิทธิประโยชน์สำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

y1.20 กองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
(เงินสงเคราะห์)

y1.21 เงินสงเคราะห์หลังปล่อย (กรมพินิจ)

y1.22 การคุ้มครองแรงงานเด็ก

y1.23 เงินช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์
ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

y1.24 การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

y1.25 สถาบันเพาะกล้าคุณธรรม

y1.26 เงินสงเคราะห์บุตร (ประกันสังคม)

สวัสดิการด้านสุขภาพ

สวัสดิการด้านการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพกาย อารมรณ์-จิตใจ
สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซ้ำซ้อน มีจำนวน 7 รายการ
ดังนี้

๒1 สวัสดิการด้านสุขภาพ

- ๒1.1 หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
- ๒1.2 สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสำหรับคนพิการ (ท.74)
- ๒1.3 การบำบัด ฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด
- ๒1.4 ผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอชไอวี
- ๒1.5 สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ (บุตรคนที่ 1 - 3)
- ๒1.6 บัตรประกันสุขภาพ สำหรับผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว
- ๒1.7 กองทุนประกันสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ

บทที่ 6

ผู้จัดการรายกรณี และทีมสหวิชาชีพ

ในการจัดการรายกรณี ผู้จัดการรายกรณีเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยกระบวนการจัดการรายกรณีสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ ผู้จัดการรายกรณีเป็นผู้ขับเคลื่อนให้กระบวนการทำงานสงเคราะห์ และคุ้มครองเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้จัดการรายกรณี เป็นผู้ที่รู้ปัญหา เข้าใจปัญหา สามารถประเมินและระบุปัญหาได้ ประสานเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือและสนับสนุนให้กับเด็กและครอบครัว ให้สามารถอยู่ได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม

ในคู่มือฉบับนี้ **ผู้จัดการรายกรณี (case manager)** หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลในสาขาใดสาขาหนึ่ง อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลทางสุขภาพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลทางสังคม ที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีการรับผิดชอบด้านการประเมินปัญหาและประสานงานการดูแลผู้รับบริการตามความต้องการที่ผู้รับบริการจำเป็นต้องได้รับ และได้รับการฝึกอบรมในงานอื่น ๆ อาทิ การให้ความรู้ผู้รับบริการ/ครอบครัว การประชุมเพื่อการบริหารจัดการรายกรณี การสนับสนุนบริการ การตรวจสอบและการจัดการดูแลและผลลัพธ์การดูแล^[21] ในที่นี้กล่าวได้ว่าผู้จัดการรายกรณี เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลติดตามการให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซับซ้อนและครอบครัว นอกจากความรับผิดชอบต่อเด็กและครอบครัวโดยตรง ยังเน้นความรับผิดชอบไปที่การประสานกับทีมสหวิชาชีพและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือให้เด็ก สามารถกลับคืนสู่สังคมแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน โดยดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ตามแนวทางของการจัดการรายกรณี

[16] [22] [23] ซึ่งในคู่มือนี้ผู้จัดการรายกรณีไม่ได้ครอบคลุมถึงผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ค้นหาเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสที่มีปัญหาซับซ้อน

บทบาทของผู้จัดการรายกรณี ^[24, 25]

1. เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานผู้ที่มีความต้องการกับหน่วยบริการที่มีแหล่งทรัพยากรหรืออำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือให้พบกัน
2. เป็นผู้จัดการวางแผนให้สหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้รับบริการ โดยจัดการให้เกิดกระบวนการช่วยเหลือที่จำเป็น รวมไปถึงการเป็นตัวแทนในการต่อรองหรือผลักดันให้เกิดบริการที่เหมาะสมที่สุดแก่ผู้รับบริการ
3. ให้คำแนะนำและสนับสนุนผู้รับบริการในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากร ข้อมูล และการตัดสินใจที่ดีที่สุดแก่ผู้รับบริการ
4. เป็นผู้กำกับติดตามและประเมินผลต่อผลที่ได้จากการบริการ ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกี่ยวข้อง

ทักษะที่สำคัญของผู้จัดการรายกรณี^[26]

1. ทักษะการฟังด้วยการตั้งใจ (active listening) ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นที่ทำให้ผู้จัดการรายกรณีเข้าใจถึงปัญหาของเด็กซึ่งเป็นการได้ข้อเท็จจริงจากเรื่องบอกเล่าที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กและครอบครัว

2. ทักษะการเสริมพลังและการตัดสินใจด้วยตนเอง (empowerment and self-determination) เป็นการเสริมพลังอำนาจในตัวของผู้ใช้บริการ ซึ่งเชื่อว่าพลังเหล่านั้นอยู่ในตัวของผู้ใช้บริการอยู่แล้วและการให้ผู้ใช้บริการมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองเป็นการเสริมพลังอำนาจให้เขาสามารถจัดการกับชีวิตของตนเองได้อย่างมั่นใจ นอกจากนั้นยังรวมถึงการแทรกแซงให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการเยียวยาปัญหาทางอารมณ์อีกด้วย

3. ทักษะความพร้อมทางวัฒนธรรม (cultural competence) เป็นการจัดหาบริการทางสังคมใด ๆ ก็ตาม ที่ตระหนักถึงบุคคล คู่ครอง

ครอบครัว ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับวัฒนธรรมซึ่งมีผลต่อการพัฒนาบริการ ในทางปฏิบัติแล้วผู้จัดการรายกรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนการทำงานด้วยทักษะและประสบการณ์ส่วนบุคคลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ จึงได้รวบรวมประเด็นทักษะที่สำคัญเพิ่มเติมในการเป็นผู้จัดการรายกรณี ดังต่อไปนี้

1. การทำงานภาคสนามควรเป็นรูปแบบการทำงานเชิงรุก โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเร่ร่อน กลุ่มก่อสร้าง เด็กขอทาน ที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง เปลี่ยนที่อยู่บ่อยครั้ง
2. เคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของตัวเด็กไม่ละเมิดตัวตนและร่างกาย การแต่งตัว เสื้อผ้า สิวผม เพศ และอื่น ๆ เปิดกว้างทำความเข้าใจถึงความเป็นมนุษย์ที่เท่ากัน
3. ไม่สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกว่าคุณคุกคาม
4. การให้โอกาสกับเด็กทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ก่อคดีหรือมีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมไม่ใช้อำนาจกับเด็กและทำให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าของตัวเอง
5. การเปลี่ยนความสัมพันธ์แนวตั้ง มาเป็นความสัมพันธ์แนวราบ สร้างความสัมพันธ์ใหม่ เป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นป้า ดีกว่าเป็นการใช้กฎระเบียบ ที่เป็นเจ้าหน้าที่ กับผู้คุมขัง ผู้ให้ความช่วยเหลือ กับผู้รับการช่วยเหลือ
6. สร้างความไว้วางใจ ในระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่บังคับให้เขาเข้าสู่กระบวนการโดยไม่จำเป็น
7. สร้างพื้นที่ปลอดภัยที่เชื่อมโยงกับเด็ก ให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัย และเข้าใจการช่วยเหลือ และกติกาที่เกี่ยวข้อง

4. ทักษะการทำงานเชิงบูรณาการ (Integration) ผู้จัดการรายกรณีต้องมีแนวคิดเชิงบูรณาการ ต้องอาศัยความรู้จากนักวิชาชีพหลายสาขามาประกอบกัน รับฟังปัญหาจากทุกฝ่าย เปิดเวทีให้ทุกฝ่ายได้เสนอสะท้อนความเห็นอย่างสร้างสรรค์ และเชื่อมโยงทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของเด็กและครอบครัว

การทำงานในลักษณะทีมสหวิชาชีพ

การจัดการรายกรณียังมีกระบวนการขั้นตอนอีกหลายอย่างที่คุณจัดการรายกรณีไม่สามารถดำเนินการได้แต่เพียงผู้เดียว การตัดสินใจให้ผู้ให้บริการได้รับการดูแลช่วยเหลือให้ดีที่สุด ผู้จัดการรายกรณียังต้องได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายอีกมากมายทั้งจากระดับบุคคล และองค์กร หนึ่งในบทบาทสำคัญที่ช่วยในการดูแลให้ข้อคิดเห็น จนนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือคือ **ทีมสหวิชาชีพ** (ผู้จัดการรายกรณีเป็นคนหนึ่งในทีมสหวิชาชีพ) ทีมสหวิชาชีพเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการจัดการรายกรณี ในการกำหนดบุคคลที่เข้าร่วมในทีมสหวิชาชีพควรจะเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กอยู่แล้ว หรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น นักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าถึงและช่วยเหลือเด็ก แพทย์ กุมารแพทย์ จิตแพทย์ จิตแพทย์เด็ก หรือนักจิตวิทยาที่ทำการตรวจและรักษาเด็ก ครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักเด็กเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามหากจังหวัดใดมีความกังวลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็กและครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัด สามารถนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก เพื่อกำหนดบุคคลที่จะมาเป็นทีมสหวิชาชีพที่มีความรู้ความชำนาญได้

การปฏิบัติงานแบบทีมสหวิชาชีพเป็นลักษณะของการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้มีทักษะ ในงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพและให้

เกียรติผู้อื่น มีการทำงานที่ยึดหยุ่นตามความเหมาะสม รู้จักการประนีประนอม และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ โดยคำนึงถึง ผู้ประกอบวิชาชีพทุกสาขา^[10] นอกจากนี้การปฏิบัติงานแบบสหวิชาชีพจะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก^[27] ข้อ 19 และ 39 ได้กำหนดหน้าที่ของทีมสหวิชาชีพว่าควรครอบคลุม กระบวนการค้นหาความจริงหรือการสืบสวนสอบสวนกระบวนการคุ้มครองและป้องกันเฉพาะหน้า กระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็ก กระบวนการส่งเด็กคืนสู่สังคม และการป้องกันด้วยการลดปัจจัยเสี่ยงภายในครอบครัวและชุมชน

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพ^[28]

การปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพเป็นวิธีหนึ่งในการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพโดยผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือ กำหนดแนวทางในการคุ้มครองเด็กร่วมกัน และร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานเพื่อให้การคุ้มครองเด็กบรรลุเป้าหมายร่วมกันซึ่งมีขั้นตอน การปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ทำข้อตกลงร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ กล่าวคือ
 - 1.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน รับผิดชอบวัตถุประสงค์ของการประชุมว่าเป็นการทำงานแบบสหวิชาชีพร่วมกับส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 ทุกคนต้องมีความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานและเป้าหมายเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก
 - 1.3 ข้อมูลที่นำมาเปิดเผยในการประชุมต้องรักษาไว้เป็นความลับโดยถือว่าเป็นจรรยาบรรณของทุกวิชาชีพ
 - 1.4 เป็นการประชุม เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และประเมินแนวทางการดำเนินการ

2. กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละวิชาชีพ เพื่อทำงานไม่ก้าวก่ายกันแต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก
3. ทุกคนในทีมจะต้องทราบถึงขั้นตอนต่อไปของกระบวนการและสิ่งที่ทีมต้องการทั้งในด้านข้อมูลและการแก้ไขปัญหา
4. การประเมินสภาพปัญหาจะต้องมีข้อสรุปและกำหนดกระบวนการช่วยเหลือทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทุกคนในทีมจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองในทิศทางเดียวกัน
5. การประเมินสภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งบิดา มารดา ครอบครัว เด็กและสิ่งแวดล้อม มีการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลายหน่วยงาน ร่วมกัน เพื่อให้มีความรอบด้าน ช่วยให้สามารถประเมินได้อย่างถูกต้อง
6. ถ้าหากในทีมสหวิชาชีพมีความเห็นขัดแย้ง ให้พิจารณาประเด็นนั้นว่าอยู่ในขอบเขตวิชาชีพใดเป็นหลัก

ผู้ปฏิบัติจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด และมองตามความเป็นจริง อย่าเอาความรู้สึกเข้าไปร่วมกับปัญหา จะทำให้ข้อมูลเกิดอคติเมื่อได้รับข้อมูลจะต้องมีการเอาเข้าที่ประชุมทุกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน (Consensus) ไม่ใช่ตัดสินใจเพียงคนเดียว

ในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะการประสานงาน และการทำงานในลักษณะทีมสหวิชาชีพที่ต่างกัน นอกจากนั้นยังมีการทำงานในลักษณะผู้จัดการรายกรณีที่แตกต่างกันด้วย เช่น บางจังหวัดไม่มีผู้จัดการรายกรณีหลัก แต่เป็นการส่งต่อระหว่างกันของผู้จัดการรายกรณีของแต่ละหน่วยงาน บางจังหวัดอาจจะมีผู้จัดการรายกรณีที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก และประสานและติดตามการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่อง บางจังหวัดจะใช้โทรศัพท์เป็นหลักในการประสานงาน และมีการทำ case conference อย่างสม่ำเสมอ แต่ในบางจังหวัดอาจจะมีการทำ case conference เมื่อมีประเด็นที่สำคัญเกิดขึ้น ซึ่งทั้งนี้ในคู่มือนี้ไม่ได้ระบุถึงลักษณะการทำงานและการประสานงานอย่างชัดเจน ขอให้เป็นไปตามบริบทของจังหวัดที่มีจำนวนบุคลากรและ

วัฒนธรรมทางการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในอนาคตคาดว่าจะมีระบบสารสนเทศรองรับเพื่อให้การช่วยเหลือรายกรณีของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและราบรื่นขึ้น

บทที่ 7

ระบบสารสนเทศเพื่อการดูแล เด็กและเยาวชนด้อยโอกาส

ระบบสารสนเทศเพื่อการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส ที่ปัญหามีความซ้ำซ้อน เป็นระบบที่ใช้ในการรับแจ้งเหตุ ประเมินปัญหาและ แนะนำสวัสดิการ และแผนการช่วยเหลือเด็กฯ รวมทั้งการติดตาม ประเมินผลและการจัดทำรายงานสำหรับผู้จัดการรายกรณี โดยมี รายละเอียด ดังนี้

ลงชื่อเข้าใช้งาน

Username

Password

เข้าสู่ระบบ

1. เมื่อผู้ใช้เปิดใช้งานระบบ ให้ผู้ใช้กรอก username และ password ใน กรอบสีแดง จากนั้น ให้ผู้ใช้กดปุ่ม เข้าสู่ระบบเพื่อใช้งานระบบ

รับแจ้ง

รับแจ้งจาก

วันและเวลาที่รับแจ้งเหตุ

วัน/เดือน/ปี : 17 กันยายน 2563 เวลา : 12 : 00

ช่องทางการติดต่อแจ้งเหตุ

- ☒ แจ้งเหตุด้วยตนเอง
- ☐ แจ้งเหตุผ่าน Hot line 1300
- ☐ แจ้งเหตุผ่าน Line, Facebook หรือ email
- ☐ แจ้งเหตุจากชุมชน (แบบคัดกรองฯ การเล็งดูเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำ)
- ☐ อื่นๆ กรุณา

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (ระบุวันเวลา และสถานที่ ที่เกิดเหตุการณ์) :

หลานอายุ 12 ปี ถูกพ่อเลี้ยงส่งลงสะพานทางเพศ แล้วถูกข่มขืน

ข้อมูลสำหรับติดต่อกลับผู้แจ้งข้อมูล :

นางนิต เสมอกาศ (ย่า) โทรศัพท์ 060-3341234

บันทึกข้อมูล

2. ระบบแสดงหน้าจอแบบฟอร์มการรับแจ้ง ในสีเหลี่ยมสีแดง เมื่อกรอกข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว กดปุ่ม บันทึกข้อมูล ในวงกลมสีฟ้า

บันทึกข้อมูล

การรับแจ้ง

วันที่รับแจ้งเหตุ : 17 กันยายน 2563

เวลาที่รับแจ้งเหตุ : 12 : 00

ช่องทางการติดต่อแจ้งเหตุ : แจ้งเหตุด้วยตนเอง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (ระบุวันเวลา และสถานที่ ที่เกิดเหตุการณ์) : หลานอายุ 12 ปี ถูกพ่อเลี้ยงส่งลงสะพานทางเพศ แล้วถูกข่มขืน

ข้อมูลสำหรับติดต่อกลับผู้แจ้งข้อมูล : นางนิต เสมอกาศ (ย่า) โทรศัพท์ 060-3341234

แก้ไข **ยืนยัน**

3. ระบบจะแสดงกล่องข้อมูลที่ผู้ใช้กรอกมาอีกครั้ง ผู้ใช้สามารถกด แก้ไข เพื่อกลับไปแก้ไข กด ยืนยัน เพื่อบันทึกข้อมูล

ประเมินปัญหา

กรุณาลือคปัญหาที่เกิดขึ้น :

- a เด็กยากจน
- b เด็กพิการ
- c เด็กเรื้อรอน
- d เด็กกำพร้า
- e เด็กถูกทอดทิ้ง
- f แม่วิยรูน
- g เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือโรคติดต่อร้ายแรง
- h เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน
- i เด็กที่อยู่ในรูลูกบงการทางเพศ
- j เด็กที่ถูกทำร้ายและ/หรือการรูลรรม**
- k เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ
- l เด็กที่อยู่ในการควบคุมของกรมพิบงและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- m เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- n เด็กลูกผู้ใช้แรงงานที่มีสถานที่ทำงานไม่เป็นหลักแหล่ง
- o เด็กพื้นที่ห่างไกล
- p เด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- r อื่นๆ

บันทึกข้อมูล

4. ระบบจะแสดงหน้าจอ ประเมินปัญหาซึ่งเป็นหมวดปัญหาหลัก ผู้ใช้สามารถเลือกหมวดปัญหาหลัก เช่น j เด็กที่ถูกทำร้ายและ/หรือการรูลรรม เพื่อแสดงปัญหาย่อยของหมวดหมวดปัญหา j

i เด็กที่อยู่ในรูลูกบงการทางเพศ

j เด็กที่ถูกทำร้ายและ/หรือการรูลรรม

j01	ถูกรรทำด้วยควมรุนแรงในครอบครัว ด้านร่างกาย	☐
j02	ถูกรรทำด้วยควมรุนแรงในครอบครัว ด้านเพศ	☒
j03	ถูกรรทำด้วยควมรุนแรงในครอบครัว ด้านจิตใจ	☐
j04	ถูการรูลรรมทางร่างกาย โดยบุคคลภายนอกครอบครัว	☐
j05	ถูการรูลรรมทางเพศ โดยบุคคลภายนอกครอบครัว	☐
j06	ถูการรูลรรมทางจิตใจ โดยบุคคลภายนอกครอบครัว	☐
j07	ถูกลิ้นแกล้งหรือถูกลานในโลกออนไลน์	☐
j08	ถูกลบผู้ ทำใหกล่วเสียงบง	☒
j09	ถูการรูลรรม/ถูกลบ/ถูกลบงเหี่ยว	☐

5. ผู้ใช้เลือกปัญหาที่ตรงกับเคสที่พบ โดยผู้ใช้สามารถเลือกปัญหาได้หลายปัญหาพร้อมกัน

6. เมื่อผู้ใช้กดปุ่มบันทึกข้อมูลหลังจากเลือกปัญหาแล้ว ระบบจะปรากฏกล่องข้อความปัญหาที่ผู้ใช้เลือกไว้ หากต้องการแก้ไขสามารถกดปุ่ม **แก้ไข** เพื่อแก้ไขข้อมูล และสามารถกดปุ่ม **ยืนยัน** เพื่อบันทึกข้อมูลได้

รับแจ้ง
ข้อมูลเด็ก

ชื่อเด็ก: นามสกุล(เด็ก):

เลขบัตรประชาชน/เลขpassport(เด็ก) * : กรณีไม่มีบัตรประจำตัวโปรดระบุเลขอ้างอิงเอกสารอื่นที่มี:

วันเกิด

วัน: เดือน: ปี: อายุ(เด็ก):

เพศ(เด็ก): ☐ ชาย ☒ หญิง **สัญชาติ(เด็ก):** ☒ สัญชาติไทย ☐ ไม่สามารถระบุได้ ☐ สัญชาติอื่น(ระบุ):

ที่อยู่ปัจจุบัน:

7. ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับกรอกข้อมูลเด็กในกรอบสีแดง เมื่อกรอกข้อมูลเสร็จแล้ว สามารถกดปุ่ม **บันทึกข้อมูล** ในวงกลมสีฟ้าเพื่อบันทึกข้อมูลได้

บันทึกข้อมูล

ข้อมูล(เด็ก)

ชื่อ : นุกดา
นามสกุล : เสนอมภาค
เลขบัตรประชาชน หรือเลขpassport (เด็ก) : 3659900525777
กรณีไม่มีบัตรประจำตัวโปรดระบุเลขอ้างอิงเอกสารอื่นที่มี : -
วันเกิด : 14 กันยายน 2551
อายุ : 12
เพศ : หญิง
สัญชาติ : สัญชาติไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน : 45 หมู่ 7 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

เดือน: ปี:

8. ระบบจะแสดงกล่องข้อมูลที่ใช้กรอกมาอีกครั้ง ผู้ใช้สามารถกด **แก้ไข** เพื่อกลับไปแก้ไข กด **ยืนยัน** เพื่อบันทึกข้อมูล

ส่งต่อหน่วยงาน

☒ ภาครัฐ โปรดระบุ บ้านพักเด็กและครอบครัว

☐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โปรดระบุ

☐ องค์การเอกชน (NGOs) โปรดระบุ

บันทึก

9. ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับการส่งต่อหน่วยงานโดยผู้ใช้จะต้องเลือกหน่วยงานที่จะส่งต่อพร้อมกรอกข้อมูลหน่วยงานเพิ่มเติม จากนั้นกด **บันทึก** เพื่อบันทึกข้อมูล

๑17	สุติบาร์แพทย์	☐
๑18	นิติแพทย์	☐
๑19	พยาบาล	☐
๑20	นักวิชาการสาธารณสุข	☐
๑21	เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	☐
๑22	เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (อปท.)	☐
๑23	ผู้นำชุมชน	☐
๑24	ครู(เด็ก)	☒
๑25	แพทย์ผู้ตรวจรักษาเด็ก	☒

เพิ่มหน่วยสหวิชาชีพ :

บันทึกข้อมูล

เพิ่ม >

10. ระบบจะแสดงหน้าจอของ แบบฟอร์มการเลือกทีมสหวิชาชีพโดยผู้ใช้งานสามารถเลือกทีมสหวิชาชีพได้มากกว่า 1 คน โดยเมื่อเลือกเสร็จแล้ว ให้ผู้ใช้งานกดปุ่ม **บันทึกข้อมูล** เพื่อบันทึกข้อมูล

คัดกรอง

ปลอดภัย คือ เด็กที่ไม่ได้กระทำการรุนแรง กักขังหรือเสี่ยงดูโดยมิชอบ รวมทั้งไม่ได้รับอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจ หรือนำพาไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ

ไม่ปลอดภัย คือ มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการรุนแรงเด็ก มีการกักขังหรือเสี่ยงดูโดยมิชอบ รวมทั้งในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจ หรือถูกนำพาไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ

11. ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับคัดกรองความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน โดยผู้ใช้สามารถเลือกได้ทั้งปลอดภัย และไม่ปลอดภัย ตามสถานการณ์ที่พบ โดยมีคำอธิบายความหมายของทั้งคำว่าปลอดภัยและไม่ปลอดภัยอยู่ด้านล่าง

วิเคราะห์ระดับความวิกฤต

- ☐ **สีแดง** (วิกฤตรุนแรง ภาวะเสี่ยงถึงชีวิต ต้องให้การช่วยเหลือทันที และเร่งด่วน)
- ☒ **สีส้ม** (วิกฤตรุนแรง มีภาวะเสี่ยง ต้องได้รับการคุ้มครอง แต่พอรอตามกระบวนการได้)
- ☐ **สีเหลือง** (วิกฤตแบบปานกลาง ให้ความช่วยเหลือตามลักษณะปัญหา)
- ☐ **สีเขียว** วิกฤตระดับบรรเทา ช่วยเหลือตัวเองได้ และมีความผ่อนคลายในสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น

บันทึก

12. ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับวิเคราะห์ระดับความวิกฤตของเด็กและเยาวชน มีทั้งหมด 4 ระดับ แบ่งตามสีดังนี้ สีแดง, สีส้ม, สีเหลือง และสีเขียว เมื่อเลือกระดับความวิกฤตแล้วให้ผู้ใช้กดปุ่ม**บันทึก**

การแยกเด็กออกจากครอบครัว

แยกเด็กออกจากครอบครัว

(โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กมาตรา 24)

บันทึก

13. ในกรณีที่ผู้ใช้เลือกระดับความวิกฤตสีส้ม ดังตัวอย่างในข้อ 12 ระบบจะแสดงหน้าจอการแยกเด็กออกจากครอบครัวพร้อมคำอธิบาย แต่ถ้าผู้ใช้

เลือกระดับความวิกฤตสีเขียว หรือ สีเหลือง หน้าจอนี้จะให้คำอธิบายเกี่ยวกับการไม่แยกเด็ก จากนั้นเมื่อรับคำอธิบายเสร็จแล้วให้ผู้ใช้กดปุ่ม **บันทึก**

ระดับความฉุกเฉิน

พิจารณาระดับความฉุกเฉินโดยทีมสหวิชาชีพ

ไม่ฉุกเฉิน **ฉุกเฉิน**

14. เนื่องจากเป็นกรณี แยกเด็กออกจากครอบครัว ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับวิเคราะห์ระดับความฉุกเฉิน กรณีฉุกเฉินจะแสดงหน้าจอเพื่อบันทึกข้อมูลโรงพยาบาล แล้วจึงบันทึกข้อมูลบ้านพักเด็กและครอบครัว กรณีไม่ฉุกเฉิน จะดำเนินการในหน้าจอต่อไป

ไม่ฉุกเฉิน

ส่งสถานสงเคราะห์บ้านพักเด็ก

สถานที่ จังหวัด

บ้านพักเด็กและครอบครัว พิษณุโลก

วัน/เดือน/ปี : 17 กันยายน 2563 เวลา : 16 0

ยืนยัน

15. ในกรณีที่ผู้ใช้เลือกระดับความฉุกเฉินเป็น ไม่ฉุกเฉิน ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับส่งตัวเคสเข้าสถานสงเคราะห์บ้านพักเด็กและครอบครัว ให้ผู้ใช้กรอกข้อมูลในกรอบสีแดง

สืบค้นข้อเท็จจริง (โดยละเอียด)

วันและเวลาที่รับแจ้ง

วัน/เดือน/ปี : 17 กันยายน 2563 เวลา : 12 00

- ☒ แจ้งเหตุด้วยตนเอง
- ☐ แจ้งเหตุผ่าน Hot line 1300
- ☐ แจ้งเหตุผ่าน Line, Facebook หรือ email
- ☐ แจ้งเหตุจากชุมชน (แบบคัดกรองฯ การเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำ)
- ☐ อื่น ๆ ระบุ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น(ระบุวันเวลา และสถานที่ ที่เกิดเหตุการณ์) :

หลานอายุ 12 ปี ถูกพ่อเลี้ยงส่งลงทะเลเปิดทางเพศ แล้วถูกข่มขืน

ข้อมูลสำหรับติดต่อกลับผู้แจ้งข้อมูล :

นางนิต งามเอกภา (พี่) โทรศัพท์ 060-3341234

ข้อมูลเด็ก

ชื่อ(เด็ก)

บุตรดา

นามสกุล(เด็ก)

เสมอภาค

เลขบัตรประชาชน/เลขpassport(เด็ก)

3659900525777

กรณีไม่มีบัตร(เด็ก)*

-

วัน:

14

เดือน:

กันยายน

ปี:

2563

อายุ(เด็ก)

12

เพศ(เด็ก) :

☐ ชาย ☒ หญิง

สัญชาติ(เด็ก) :

☒ สัญชาติไทย ☐ ไม่สามารถระบุได้ ☐ สัญชาติอื่น(ระบุ)

ที่อยู่ปัจจุบัน(เด็ก)

45 หมู่ 7 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

16. ขั้นตอนสืบค้นข้อเท็จจริงอย่างละเอียด ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับกรอกข้อมูล ให้ผู้ใช้กรอกข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับมา

ชื่อผู้ปกครอง :

นางนิด

นามสกุลผู้ปกครอง :

เสมอภาค

ความสัมพันธ์ :

☐ พ่อ
☐ แม่
☒ ญาติ
☐ อื่นๆ

เบอร์โทรศัพท์ผู้ปกครอง :

060-3341234

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านผู้ปกครอง

45 หมู่ 7 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

สภาพที่อยู่อาศัยผู้ปกครอง :

- ☐ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและมั่นคงถาวร
☒ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่มั่นคงถาวร
☐ อาศัยอยู่กับผู้อื่น
☐ อยู่ในที่ดินบุคคลอื่น
☐ บ้านเช่า
☐ พื้นที่สาธารณะ

การศึกษาผู้ปกครอง :

- ☐ ไม่ได้รับการศึกษา/ไม่จบชั้น
☐ ประถมศึกษาตอนต้น
☐ ประถมศึกษาตอนปลาย
☒ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ปวช.

อาชีพผู้ปกครอง :

- ☐ ไม่มีอาชีพ
☒ รับจ้าง
☐ ค้าขายทั่วไป
☐ ปลูก/สวน/เลี้ยงสัตว์/ประมง
☐ ทำไร่/นา/สวน/เลี้ยงสัตว์/ประมง

ข้อมูลผู้ปกครอง

ชื่อนิดา :

นามสกุลนิดา :

วัน/เดือน/ปีเกิด นิดา :

วัน/เดือน/ปี :

ชื่อมารดา :

นามสกุลมารดา :

นางจินดา

เสมอภาค

วัน/เดือน/ปีเกิด มารดา :

วัน/เดือน/ปี : 23 พฤศจิกายน 2527

ชื่อนิดาเลี้ยง :

นามสกุลนิดาเลี้ยง :

ชื่อนิตาเลียง :	นามสกุลนิตาเลียง :
วัน/เดือน/ปีเกิด นิตาเลียง :	
วัน/เดือน/ปี :	
ชื่อนิตาเลียง :	นามสกุลนิตาเลียง :
วัน/เดือน/ปีเกิด นิตาเลียง :	
วัน/เดือน/ปี :	
ชื่อผู้ปกครอง :	นามสกุลผู้ปกครอง :
วัน/เดือน/ปีเกิด ผู้ปกครอง :	
วัน/เดือน/ปี :	

ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสืบเสาะพินิจ

1. ภูมิหลังเด็ก

อาศัยอยู่กับย่า ต่อมาย้ายไปอาศัยกับมารดาและบิดาเลียง ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ และถูกนิตาเลียงส่งลงละเมิดทางเพศ โดย ด.ญ. ถูกนิตาเลียงข่มขืนระหว่างทำร้ายร่างกาย ซึ่งเมื่อกลับมามีชีวิตได้ออกเล่าเรื่องราวดังกล่าวให้ย่าฟัง ปัจจุบันตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์สืบเนื่องจากการถูกล่วงละเมิด ขณะนี้ตัวผู้กระทำผิด (บิดาเลียง) ได้หลบหนี ไม่พ้องกับมารดาของ ปัจจุบัน ด.ญ.อาศัยอยู่กับย่า

2. ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม

ชุมชนตั้งห่างจากตัวเมือง 13 กิโลเมตร ชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้นิถยานุ และส่วนใหญ่ทำอาชีพรับจ้าง เด็กในชุมชนส่วนใหญ่เรียนที่โรงเรียนสาธิตวิทยา บ้านของตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ทำให้ไม่มีเพื่อนบ้านใกล้เคียง

3. เหตุการณ์โดยละเอียด

ด.ญ. ถูกนิตาเลียงข่มขืนระหว่างทำร้ายร่างกาย ซึ่งเมื่อกลับมามีชีวิตได้ออกเล่าเรื่องราวดังกล่าวให้ย่าฟัง ปัจจุบันตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์สืบเนื่องจากการถูกล่วงละเมิด ขณะนี้ตัวผู้กระทำผิด (บิดาเลียง) ได้หลบหนี ไม่พ้องกับมารดาของ ผู้ให้บริการ ปัจจุบันอาศัยอยู่กับย่า

17. นอกจากแบบฟอร์มข้อมูลที่กรอกไปแล้ว ระบบจะแสดงแบบฟอร์มสำหรับสืบค้นข้อมูลโดยละเอียด ในส่วนของข้อมูลผู้ปกครอง บิดามารดา อาชีพ การศึกษาของผู้ปกครอง รวมถึง ภูมิหลังเด็ก, ลักษณะชุมชนและสภาพแวดล้อม รวมถึงเหตุการณ์โดยละเอียด ในกรอบสีแดง เมื่อกรอกข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้ใช้ กดปุ่ม **บันทึกข้อมูล** ในวงกลมสีฟ้า

ประเมินปัญหา

กรุณาเลือกปัญหาที่เกิดขึ้น :

- a เด็กยากจน
- b เด็กพิการ
- c เด็กเรื้อรัง
- d เด็กกำพร้า
- e เด็กถูกทอดทิ้ง
- f แม่วิญญู
- g เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือโรคติดต่อร้ายแรง
- h เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน
- i เด็กที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศ
- j เด็กที่ถูกทำร้ายและ/หรือการุณกรรม
- k เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ
- l เด็กที่อยู่ในการควบคุมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

18. ระบบจะแสดงหน้าจอประเมินปัญหา เป็นหมวดปัญหาหลักอีกครั้ง ผู้ใช้สามารถเลือกปัญหาที่พบเพิ่มเติมจากการสืบค้นโดยละเอียดได้ โดยเริ่มต้นเลือกหมวดปัญหาหลักก่อน

ประเมินปัญหา

กรุณาเลือกปัญหาที่เกิดขึ้น :

a เด็กยากจน

a01 ยากจน/ไร้ที่พึ่ง	☐
a02 ครอบครัวยากจน	☒
a03 ไม่มีทุนการศึกษา	☐
a04 ผู้ปกครองฐานะยากจนส่งผลเสียต่อ	☐
a05 ครอบครัวมีการเลี้ยงดูผู้ประสบปัญหา (อาทิ เด็กพิการ ผู้ติดเอดส์ ผู้ติดยาเสพติด)	☐
a06 ต้องดูแลบุคคลในครอบครัว	☐
a07 ต้องรับการเกื้อหนุนจากครอบครัว/เกินความสามารถสติปัญญา	☐
a08 ต้องรับการดูแลครอบครัวเกินวัย/กำลังความสามารถและสติปัญญา	☐
a09 สภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย	☐

19. ผู้ใช้เลือกปัญหาเพิ่มเติมที่ตรงกับเคสที่พบ โดยผู้ใช้สามารถเลือกปัญหาได้หลายปัญหาร่วมกัน

บันทึกข้อมูล

ปัญหาที่เกิดขึ้น

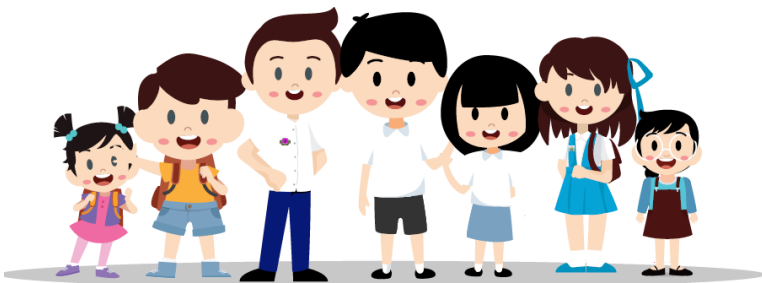
a02 ครอบครัวยากจน
f01 ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
j02 ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ด้านเพศ
j08 ถูกข่มขู่ ทำให้กลัวเสียชีวิต
k02 ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม
r04 ครอบครัวแตกแยก/พ่อแม่แยกทาง

แก้ไข

ยืนยัน

โปรแกรมการอบรม

20. เมื่อผู้ใช้เลือกปัญหาทั้งหมดเสร็จเรียบร้อยแล้วและกดปุ่ม **บันทึกข้อมูล** แล้วระบบจะแสดงข้อมูลโดยสรุปออกมาว่าผู้ใช้ได้เลือกปัญหาข้อใดไปบ้าง โดยถ้าต้องการแก้ไขสามารถกดปุ่ม **แก้ไข** เพื่อทำการแก้ไขได้ หรือกด **ยืนยัน** เพื่อยืนยันข้อมูล

สรุปปัญหา

หมวดหมู่ : a เด็กยากจน

แผนกระบวนการดูแล | กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
a02 : ครอบครัวยากจน

หมวดหมู่ : f แม่วิัยรุ่น

แผนกระบวนการดูแล | กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
f01 : ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

หมวดหมู่ : j เด็กที่ถูกทำร้ายและ/หรือการุณกรรม

แผนกระบวนการดูแล | กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
j02 : ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ด้านเพศ
j08 : ถูกข่มขู่ ทำให้กลัวเสียขวัญ

หมวดหมู่ : k เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

แผนกระบวนการดูแล | กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
k02 : ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม

หมวดหมู่ : r เด็กกลุ่มอื่นๆ

แผนกระบวนการดูแล | กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
r04 : ครอบครัวแตกแยก/พ่อแม่แยกทาง

ย้อนกลับ »

21. ระบบจะแสดงหน้าจอการสรุปปัญหาโดยแยกเป็นหมวดหมู่หลัก ตามที่ผู้ใช้ได้เลือกปัญหาไว้ โดยผู้ใช้สามารถกดปุ่มบนข้อความ แผนกระบวนการดูแล (สีน้ำเงิน) เพื่อดูแผนกระบวนการดูแลในแต่ละหมวดหมู่ปัญหา และ สามารถกดปุ่มบนข้อความ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สีแดง) เพื่อดูกฎหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละหมวดหมู่ปัญหา เมื่อได้รับทราบข้อมูลตามที่ต้องการแล้วสามารถกดปุ่ม **ยืนยัน** เพื่อไปยังหน้าถัดไปได้

23. ในกรณีที่ผู้ใช้เลือกแผนกระบวนการดูแล (สีน้ำเงิน) จากข้อ 21 จากหมวดหมู่ a กลุ่มเด็กยากจน ระบบจะแสดงแผนกระบวนการดูแลของหมวดหมู่ a กลุ่มเด็กยากจน บนหน้าจอ

สวัสดิการที่จะได้รับ

ระยะสั้น

ด้านการศึกษา

- ☑ x1.3 โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้รับเงินอุดหนุนรายหัว 3,500 บาท, ค่าหนังสือเรียน, ค่าอุปกรณ์การเรียน 420 บาท, ค่าเครื่องแบบนักเรียน 450 บาท และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 880 บาท

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

- ☑ y1.24 การช่วยเหลือเด็กเกี่ยวกับคดีอาญา
- ☑ y1.21 บ้านพักเด็กและครอบครัว
- ☑ y1.3.1 เงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มียาได้น้อย จำนวน 3,000 บาท
- ☑ y1.17. ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนในคดีอาญา
- ☑ y1.17.1 ค่ารักษาพยาบาล จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 40,000 บาท

ด้านสุขภาพ

- ☑ z1.1.2 การตรวจ การวินิจฉัย การรักษา ตามที่จ่ายจริง

ระยะยาว

ด้านการศึกษา

- ☑ x1.1.3 โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้รับเงินอุดหนุนรายหัว 3,500 บาท, ค่าหนังสือเรียน, ค่าอุปกรณ์การเรียน 420 บาท, ค่าเครื่องแบบนักเรียน 450 บาท และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 880 บาท

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

- ☑ y1.17.1.2 ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท

ด้านสุขภาพ

- ☑ z1.1.2 การตรวจ การวินิจฉัย การรักษา ตามที่จ่ายจริง
- ☑ z1.1.5 ค่ายา และเวชภัณฑ์ ตามที่จ่ายจริง

บันทึกข้อมูล

24. จากข้อ 21 เมื่อผู้ใช้กดปุ่มยืนยันแล้ว ระบบจะแสดงสวัสดิการที่เด็กและเยาวชนควรจะได้รับ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เป็นเพียงการแนะนำผู้ให้สามารถนำเข้า – นำออกสวัสดิการได้ด้วยการเลือกหน้ากล่องข้อความสวัสดิการ

y1.17.1.1 ค่ารักษาพยาบาล จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 40,000 บาท

ด้านสุขภาพ

z1.1.2 การตรวจ การวินิจฉัย การรักษา ตามที่จ่ายจริง

ระยะยาว

ด้านการศึกษา

x1.1.3 โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะได้รับเงินอุดหนุนรายหัว 3,500 บาท, ค่าหนังสือเรียน, ค่าอุปกรณ์การเรียน 420 บาท, ค่าเครื่องแบบนักเรียน 450 บาท และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 880 บาท

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

y1.17.1.2 ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท

ด้านสุขภาพ

z1.1.2 การตรวจ การวินิจฉัย การรักษา ตามที่จ่ายจริง

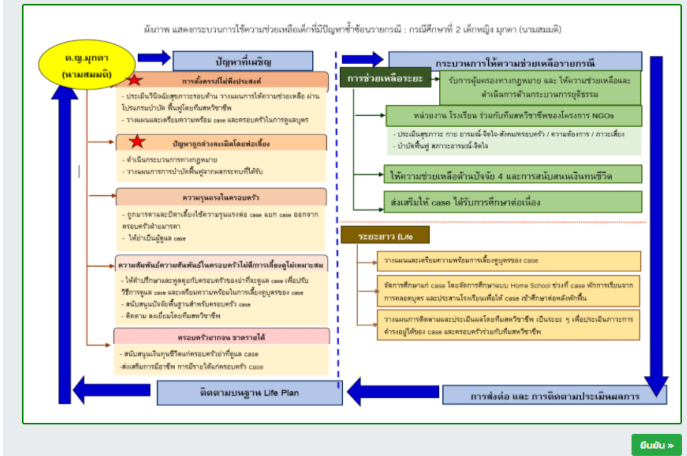
z1.1.5 ค่ายา และเวชภัณฑ์ ตามที่จ่ายจริง

แก้ไข

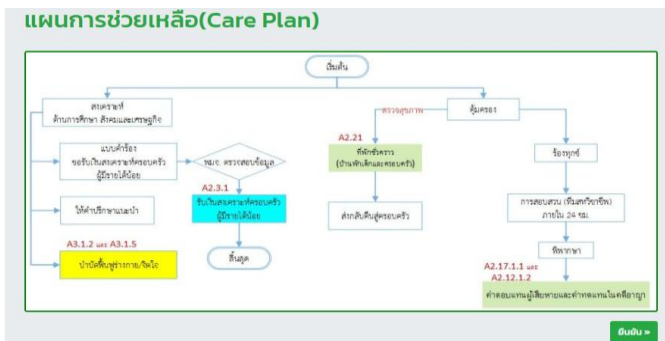
ยืนยัน »

25. ระบบจะแสดงกล่องข้อความสถิติการอีกครั้ง ผู้ใช้สามารถกด แก้ไข เพื่อกลับไปแก้ไข หรือกด ยืนยัน เพื่อบันทึกข้อมูล

กระบวนการใช้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาซับซ้อนรายกรณี

26. หลังจากยืนยันข้อมูล ระบบแสดงแผนภาพสรุปปัญหาและกระบวนการให้ความช่วยเหลือรายกรณี ของเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา เมื่ออ่านข้อมูลเรียบร้อยแล้ว สามารถกด **ยืนยัน** เพื่อไปยังหน้าถัดไป

27. ระบบจะแสดงแผนการช่วยเหลือ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ผู้ใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนรายกรณี

สรุปรายละเอียดการให้บริการ

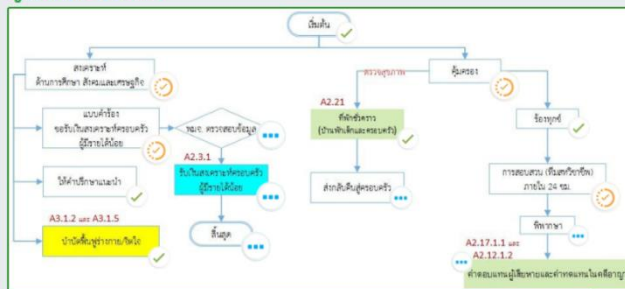
ระยะเวลาดำเนินการ :													
วันที่สิ้นสุดบริการ :	20	๐	ธันวาคม	๐	2563	๐	วันที่สิ้นสุดบริการ :	20	๐	ธันวาคม	๐	2563	๐
ลักษณะบริการ :													
บุคคล/หน่วยงานที่ให้บริการ :													

ระยะเวลาดำเนินการ	วันที่เริ่ม บริหาร	วันที่สิ้นสุด บริหาร	ลักษณะบริการ	บุคคล/หน่วยงานที่ให้บริการ
วันที่ 1	19 ธันวาคม 2563	19 ธันวาคม 2563	ส่งตรวจร่างกายผู้ป่วยก่อนระยะการถูกชะล้างผิว เพื่อใช้ใบ ตรวจผลการดำเนินการต่อไป	โรงพยาบาลฯ
วันที่ 1-7	19 ธันวาคม 2563	26 ธันวาคม 2563	ตรวจสุขภาพกาย-จิตเบื้องต้น	1 โรงพยาบาลฯ 2 พนักงานฝึกหัดและ ครอบครัว
วันที่ 1-30	20 ธันวาคม 2563	31 ธันวาคม 2563	ลงพื้นที่เยี่ยมครอบครัว ครั้งที่ 1 และนำผลการลงพื้นที่ไปประชุมทีม วิชาชีพ	~ พนักงานฝึกหัดและครอบครัว - ทีมสห วิชาชีพ

ຍິນຍົນ »

28. ระบบจะแสดงแบบฟอร์มการกรอกรายละเอียดการเข้ารับบริการตามแผนการให้บริการ เมื่อกรอกข้อมูลการให้บริการในแต่ละครั้งให้กด **บันทึกข้อมูล** เมื่อกดปุ่มบันทึกข้อมูลแล้ว ข้อมูลที่บันทึกจะแสดงที่ตารางด้านล่างแบบฟอร์ม เพื่อให้ผู้ใช้สามารถตรวจสอบข้อมูลการเข้ารับบริการ หลังจากนั้นกดปุ่มยืนยัน เพื่อไปหน้าถัดไปได้

ดูแล และ บริการ

[ទំព័រទី ១២](#)

29. เมื่อผู้ใช้นั้นที่กรายละเอียดของการให้บริการเรียบร้อยแล้ว แผนภาพจะถูกกำกับด้วยสัญลักษณ์ กับขั้นตอนการช่วยเหลือต่าง ๆ ดังนี้

29.1 เครื่องหมายถูกต้อง(สีเขียว)

คือ ดำเนินการช่วยเหลือในขั้นตอนนั้น ๆ เสร็จสิ้น

29.2 เครื่องหมายนาฬิกา(สีส้ม)

คือ อยู่ระหว่างดำเนินการในขั้นตอนนั้น ๆ

29.3 เครื่องหมายจุดสามจุด(สีน้ำเงิน)

คือ ยังไม่ได้ดำเนินการหรือ ต้องกำลังรอเพื่อดำเนินการในขั้นตอนนั้น ๆ

สรุปรายละเอียดการให้บริการ

ระยะเวลาดำเนินการ :

วันที่รับบริการ : 20 ธันวาคม 2563 วันที่สิ้นสุดบริการ : 20 ธันวาคม 2563

ลักษณะบริการ :

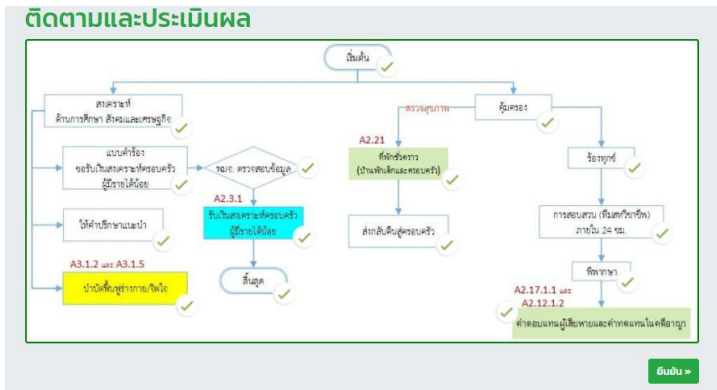
บุคคล/หน่วยงานที่ให้บริการ :

[บันทึกข้อมูล](#)

ระยะเวลาดำเนินการ	วันที่รับบริการ	วันที่สิ้นสุดบริการ	ลักษณะบริการ	บุคคล/หน่วยงานที่ให้บริการ
วันที่ 1	19 ธันวาคม 2563	19 ธันวาคม 2563	ส่งตรวจร่างกายเบื้องต้นรายการดูส่งลงเ็ด เพื่อใช้ใบกระบวนการดำเนินงานเ็ด	โรงพยาบาล
วันที่ 1-7	19 ธันวาคม 2563	26 ธันวาคม 2563	ตรวจสุขภาพกาย-จิตของเด็ก	1.โรงพยาบาล 2. บ้านพักเด็กและครอบครัว
วันที่ 1-30	20 ธันวาคม 2563	31 ธันวาคม 2563	ลงพื้นที่เยี่ยมครอบครัว ครั้งที่ 1 และนำผลการลงพื้นที่ประชุมกับสหวิชาชีพ	- บ้านพักเด็กและครอบครัว - กทมสหวิชาชีพ
วันที่ 1-30	20 ธันวาคม 2563	31 ธันวาคม 2563	ลงพื้นที่เยี่ยมครอบครัว ครั้งที่ 2 และนำผลการลงพื้นที่ประชุมกับสหวิชาชีพ	- บ้านพักเด็กและครอบครัว - กทมสหวิชาชีพ
วันที่ 1 - 90	20 ธันวาคม 2563	31 ธันวาคม 2563	"- ประชุม 4 (ดูแลตามสิทธิขั้นพื้นฐาน) - การให้คำปรึกษา - การฟื้นฟูสุขภาพ - การจัดการศึกษา (โดยประสานโรงเรียนเเน่) โดยดูเป็นผู้รับส่งและ ดูแลเฝ้าระวังว่าที่พักอาศัยอยู่บ้านพักเด็กและครอบครัว"	บ้านพักเด็กและครอบครัว
วันที่ 31 - 90	20 ธันวาคม 2563	31 ธันวาคม 2563	"การเตรียมความพร้อมเด็ก - ให้ข้อมูล แจ้งเหตุและผลของการไม่สามารถกลับคืนสู่ครอบครัว - วัดประเมิน IQ - ตรวจสุขภาพ 5 โรค ตามข้อกำหนดกรมอนามัยเข้ารายงานส่งกระทรวง - จัดทำประวัติข้อมูลเด็ก, ภูมิแพ้ครอบครัว, ตรวจสุขภาพกาย-จิต - กระบวนการให้การช่วยเหลือที่ดำเนินการผ่านมา - ผลการศึกษาของเด็ก - แผนการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ส่งดำเนินการต่อเนื่อง"	- บ้านพักเด็กและครอบครัว - กทมสหวิชาชีพ
วันที่ 91 - (10 6 เดือน)	20 ธันวาคม	31 ธันวาคม	ส่งต่อเด็กเข้าโปรแกรมภายใต้การดูแลของสถานสงเคราะห์	- บ้านพักเด็กและครอบครัว - สถาน

30. เมื่อเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส ได้รับบริการจากหน่วยงานต่าง ๆ ในวันเวลาที่แตกต่างกัน ให้ผู้ใช้กรอกข้อมูลการเข้ารับบริการของเด็กและ

เยาวชนด้อยโอกาส จนสิ้นสุดกระบวนการตามแผนการให้ความช่วยเหลือ เมื่อเรียบร้อยแล้วให้กด ยืนยัน เพื่อไปหน้าถัดไป

31. เมื่อผู้ใช้ระบบสารสนเทศบันทึกรายละเอียดของการให้บริการสำหรับเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสเรียบร้อยแล้ว แผนภาพจะแสดงข้อมูลพร้อมเครื่องหมายถูกสีเขียว แสดงว่าเด็กและเยาวชนฯ ได้รับบริการครบทุกขั้นตอนแล้ว

32. เสร็จสิ้นการทำงานของโปรแกรม

บรรณานุกรม

1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล. (หน้าVol. ๗. 2562, กรุงเทพฯ: บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด).
2. เว็บไซต์นเทศสุขภาพไทย. (2563). การเข้าเรียนหนังสือของคนไทยเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศ *ASEAN*. จาก https://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2020/thai2020_13.pdf.
3. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). ผลการประเมิน *PISA* 2018 ในบทสรุปสำหรับผู้บริหาร. จาก <https://pisa.thailand.ipst.ac.th/pisa2018-summary-result/>.
4. สำนักข่าวอิศรา. (2562). 30 องค์กรจี้พรรคการเมือง "อย่าทิ้งเด็กเยาวชนไว้ข้างหลัง". สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.isranews.org/thaireform/thaireform-news/74686-child-74686.html>.
5. สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. (2561). ไทยมีเด็กด้อยโอกาสไม่ต่ำกว่า 5 ล้านคน 80% เป็นเด็กยากจน. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2561 จาก <https://www.hfocus.org/content/2018/01/15222>.
6. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2563). สถานการณ์และแนวโน้มปัญหาเด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก https://www.dcy.go.th/webnew/upload/news/news_th_20200510134614_1.pdf.
7. ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2562). สถานการณ์การพนันกลุ่มเด็กและเยาวชน ปี 2562.จาก http://www.gamblingstudy-th.org/imgadmins/book_file_new/Gambling_book_file_pdf_2020-02-24_13-57-29_number_.pdf.
8. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). ภาพสังคมไทย ไตรมาสสาม ปี 2563. จากhttps://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5491.

9. สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561. สืบค้นจาก http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=331.
10. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2561) สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและความรุนแรงในครอบครัว. (หน้า33).
11. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). สถิติสายด่วน 1300 การให้บริการรับแจ้งกรณีความรุนแรง ประจำปีงบประมาณ 2559-2562. สืบค้นจาก <https://1300thailand.m-society.go.th/statyearly>.
12. สำนักข่าวเวิร์กพอยท์เดย์. (2561). เปิดสถิติความรุนแรงทางเพศในไทย พุ่งพบผู้ถูกกระทำอายุน้อยที่สุด 5 ขวบ. จาก <https://workpointtoday.com/0เปิดสถิติความรุนแรงทาง/>.
13. มูลนิธิพิทักษ์สิทธิเด็ก. (2559). แบบคัดกรองเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำ. จาก https://www.thaichildrights.org/articles/article-standard/แบบคัดกรองเพื่อสนับสนุน/?gclid=CjwKCAiAnvj98RA4EiwAuUjMDf5SVnqILjiRFHOssDt5F9mslza-_Wg7Toz04R_8H9JncPIDWfsY_4BoCdpYQAvD_8wE.
14. สำนักงานราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. 2546. จาก https://www.dcy.go.th/webnew/upload/regulation/regulation_th_20170105023516_1.pdf.
15. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2563). คู่มือการปฏิบัติงานกองทุนคุ้มครองเด็ก. สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2563, จาก http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABIN_FOCENTER28/DRAWER042/GENERAL/DATA0000/00000118.PDF.
16. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2560). คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง. กรุงเทพมหานคร.

17. Fitzgerald, R., *The Classification and Recording of Social Problems*. Social Science & Medicine. Part A: Medical Psychology & Medical Sociology. (p. 12).
18. สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญชื้อ. (2551). หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ.
19. กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2561). รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560. จาก https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20181211144021_1.pdf.
20. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น. (หน้า 17).
21. Holosko, M.J. (2018). *Social work case management: Case studies from the frontlines*. SAGE Publications.
22. อภิญา เวชชัย. (2552). *Case Manager : ผู้จัดการบริการสังคมในการทำงานคุ้มครองเด็ก*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2563 จาก <http://thaisocialwork.org/index.php>.
23. UNICEF. (2015). *CHILD PROTECTION CASE MANAGEMENT TRAINING MANUAL* 2015.
24. อภิญา เวชชัย. (2553). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ “การพัฒนากระบวนการคุ้มครองเด็กในสังคมไทย. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (หน้า 16).
25. อภิญา เวชชัย. (2556). *Case Management กับบทบาทของ Case Manager ใน "การจัดการรายกรณี " Case management ในบทบาทของ Case manager งานสวัสดิการสังคม ฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ โรงพยาบาลราชวิถี*, Editor. 2013, สมาคมนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ไทย: ห้องประชุมชั้น 11 อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ โรงพยาบาลราชวิถี. (หน้า 55) .
26. สุรางค์รัตน์ วศินารมณ. (2554). *การจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

27. ดวงพร อุกฤษณ์. (2553). ระบบงานบำบัดเด็กและเยาวชนและการทำงานเชิงสหวิชาชีพ. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2563.
28. ชมพูนุช พัฒนพงษ์ดีลก. (2559). แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการช่วยเหลือ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และสตรีโรงพยาบาลสังกัด. จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_510503_4424_3202_2115.pdf.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รูปแบบ
การจัดสวัสดิการฯ

ภาคผนวก ข
รหัสข้อมูล

ภาคผนวก ค
แบบฟอร์ม
CMST

โครงการพัฒนาชุดสิทธิ
ประโยชน์ เพื่อการดูแล
เด็กและเยาวชนด้วยโอกาส
ในกรณีที่ปัญหา
มีความซับซ้อน

